

Вісник Волинської єпархії
Української Православної Церкви

Шкайте перш над все
Царства Божого
Та правди Його.
Мф 6,33

№ 1 (317) СІЧЕНЬ 2017 РОКУ * Видається з жовтня 1991 року * Ціна договірна

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

БІЛЯ ЯСЕЛ ХРИСТОВИХ

Господь наш Ісус Христос народився у Віфлеємі... Віфлеєм – невелике містечко в двох годинах ходьби від Єрусалима. На місці народження Ісуса Христа тепер стоїть монастир. Печера, де народилося Богонемовля, – під головним вівтарем храму. Вона має 20 аршинів довжини, 6 ширини і 4 висоти; зведення прикрашене мозаїкою. У стіні – викладене мармуром заглиблення, посеред якого – срібна зірка, навколо якої напис: «Тут від Діви Марії народився Ісус Христос». У двох кроках від цього місця – інше заглиблення, із висіченими в ньому яслами, у які було покладене Богонемовля. Стіни і підлога печери викладені мармуром. 32 золотих і срібних лампади негасимо освітлюють печеру – так любов до Спасителя прикрасила місце Його народження.

Але не така була ця печера в ніч Різдва у ній Божественного Немовляти – убога, бідна печера; сіно, солома, ясла; навколо тварини.. Перенесемося у думках у цю печеру, припадемо до святих ясел і Того, Хто лежить у них: тілесним очам представиться маленька дитина, котра тільки що з'явилася на світ, а духовному погляду – Передвічний Син Присносущний Божий, що Ним усе сталося, Який заради нас і заради нашого спасіння зійшов із небес і втілювався від Діви Марії.

Здивуємося ж цьому Божественному смиренню, з глибини душі скажімо Немовляті Христу: «О, як жорстко лежати Тобі, яким самозреченням починаєш Ти Свій життєвий шлях, – і яким найбільшим подвигом на

Голгофі закінчиш його. Що ж ми можемо зараз зробити для Тебе?»

Він нам відповість: «Співайте разом із ангелами: Слава в вишніх Богу...»

Вихваляй же, душе, благословляй і прославляй Всемилового Бога; співай про Його найбільше смирення, Його невимірну любов.

Побачивши біля ясел волхвів із багатими дарами, запитаймо Христа: «Господи, що ми Тобі дамо? У нас немає золота і каміння дорогоцінного, – але ж кожен із нас щось має. Прийми ж те, що ми маємо, чим ми володіємо...»

А Він нам відповість: «Моє небо, Моя земля, Моє золото і срібло; всі багатства світу – Мої. Мені нічого не потрібно; віддайте бідним, немісним, – в ім'я Моє».

«Але, Господи, не можемо ж ми стояти біля Тебе з порожніми руками і ніякого дару не залишити біля ясел Твоїх! Скажи ж нам, що Тобі дати, який дар покласти біля Пречистих ніг Твоїх?»

Він скаже нам: «Залиште Мені гріхи ваші, свою зіпсовану совість; принесіть самоосуд, сльози покаяння; віддайте Мені свою волю, свою любов, своє серце, свою душу...»

Віддай же, християнин, всього себе Тому, Хто тобі віддав Самого Себе!

священномученик Аркадій (ОСТАЛЬСЬКИЙ),
святий Волинської землі

стор. 2-3

Різдвяні послання

Читайте вітання зі святом Різдва Христового від Святішого Патріарха Кирила, Блаженнішого Митрополита Володимира та Преосвященного єпископа Нафанаїла.

стор. 5

Інтерв'ю Блаженнішого Митрополита Онуфрія

Дійсно, сьогодні Українська Православна Церква знаходиться в скорботах і випробуваннях. Але ж Господь нам іншого життя не обіцяв. Господь сказав Своїм послідовникам: «У світі будете мати скорботу» (Ін. 16. 33)...

Редакція газети «Сьогодні» взяла у Предстоятеля УПЦ підсумкове у 2016 році інтерв'ю.

стор. 7

Прославляє Господа і молитвами, і піснеспівами

У 5 років я вже пішов співати на клірос, у 13 вже читав у церкві «Апостола», навіть заміняв псаломщика. Мій батько співав у церковному хорі 62 роки! Молодша сестра досі служить псаломщиком у нашій сільській церкві...

Один із найзаслуженіших кліриків єпархії прот. Петро Муляр розповідає про свій життєвий шлях.

стор. 8-9

Преподобний Іов Почаївський – захисник Православ'я на Волині

Основну частину апологетичної праці преподобним Іовом було звершено ще за його ігуменства в Дубенському Хрестовоздвиженському монастирі. На той час ігумен Іов Залізо займався впорядкуванням чернечого життя у своїй обителі...

Протоієрей Олег Точинський розглядає апологетичні праці преподобного Іова.

стор. 11

Випускник ВДС архімандрит Сергій (Цьока)

Я завжди схилилася перед отцем Сергієм, як людиною глибоко інтелегентною, освіченою, по-життєйски мудрою і доброю. У ньому була гранична самовіддача Богу і якнайглибше смирення. Отець Сергій був молитвеником за весь світ. Він не нав'язував віри і не докоряв невірою, а лише молився за нас Господу і на Його допомогу сподівався....

Ця розповідь – про одного із найкращих випускників ВДС радянського періоду.

Різдвяне послання Святішого Патріарха Московського і всієї Русі КИРИЛА архіпастирям, пастирям, дияконам, чернецтву і всім вірним чадам Руської Православної Церкви

слов пише наступне: «Бог, прийшовши в світ, <.> з'єднав єство Боже з єством людським, щоб людина зробилася богом, і в цю людину, яка зробилася богом по благодаті, таємничо вселилася Пресвята Трійця» (Слово 10). А преподобний Єфрем Сирін говорить про Боговтілення так: «Нині Божество поклато на Себе печать людства, щоб і людство прикрасилося печаттю Божества» (Піснеспіви на Різдво Христове).

Слухаючи ці мудрі слова, запитаємо самі себе: яким чином можемо ми прикраситися цією божественною печаттю? Як нам досягти богоподібності, до якої покликані люди від створення світу? Як нам жити для того, щоб зобразився у нас Христос (Гал. 4, 19)? Відповідь проста: послідуємо заповідям Спасителя. Разом із апостолом Павлом звертаюся до всіх вас, дорогі мої: «один одного тяготи носить, і так виконасте закон Христовий» (Гал. 6, 2). Любов'ю все покривайте – і знайдете душевний мир і спокій. Із великодушністю до всіх ставтеся – і в серцях ваших запанує радість, яку «ніхто не відніме у вас» (Ін. 16, 22). «Терпінням вашим рятуйте душі ваші» (Лк. 21, 19) – і наслідуйте життя вічне.

Як важливо, щоб ми, християни, не тільки закликали інших слідувати високим моральним ідеалам, але і самі ці ідеали прагнули втілювати у своєму повсякденному житті і в першу чергу через служіння ближнім. І тоді милістю Божою матимемо в собі істинні плоди духу: любов, радість, мир, довготерпіння, благість, милосердя, віру,

лагідність, стриманість (Гал. 5, 22–23).

«Будьмо уважні один до одного, заховаючи до любові і добрих справ» (Євр. 10, 24). Долаючи конфлікти і розділення, ми несемо світу найпереконливішу проповідь про Спасителя, Який Народився, і ділами свідчимо про надзвичайну красу і духовну силу православної віри.

Ми вступили в 2017 рік. Рівно сто років відокремлює нас від подій, що радикально змінили життя великої багатонаціональної країни, і вкинули її у божевільну громадянську війну, коли діти повстали проти батьків і брат пішов на брата. Ті подальші втрати і скорботи, через які пройшов наш народ, були багато в чому зумовлені руйнуванням тисячолітньої державності і боротьбою із релігійною вірою людей, що породили глибокий розкол у суспільстві.

Ми з трепетом і благоговінням згадуємо подвиг новомучеників і сповідників Церкви Руської, молитвами яких, віримо, не залишив Господь народ наш і дарував йому сили на звершення великих трудових і ратних подвигів, що привели до перемоги в найстрашнішій війні з усіх воєн, до відновлення країни, до досягнень, що викликають захоплення.

Ми дякуємо Господу за те, явлене всьому світу чудо – воскресіння віри і благочестя в народі нашому, за відновлення зруйнованих святинь, за нові храми і монастирі, саме будівництво яких – видимий знак глибоких змін, що відбулися у серцях людей.

В останні десятиліття у нашому житті було і залишається нині немало труднощів та випробувань. Але всі вони тимчасові, а тому і не страшні. Досвід минулого сторіччя багато чому нас навчив і багато від чого повинен застерегти.

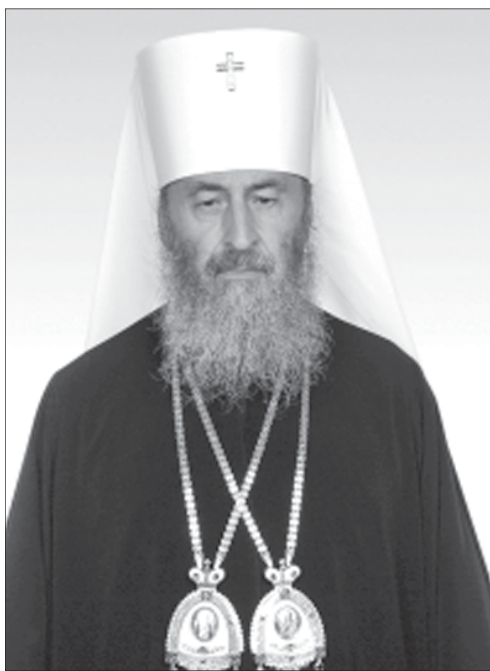
Небоязливо йтимемо дорогою спасіння, бо з нами Бог. Зміцнюватимемося у вірі, бо з нами Бог. Затверджуватимемося в надії, бо з нами Бог. Зростатимемо в любові і творитимемо добро, бо з нами Бог.

Усе своє покладання надії покладемо на Господа, тому що Він є «твердиня вічна» (Іс. 26, 4) і, за свідченням апостола Петра, «немає ні в комусь іншому спасіння» (Діс. 4, 11). Світло Христове хай осяває завжди наш земний шлях, і цей шлях хай приведе нас у Царство Небесне, уготоване Господом тим, хто любить Його.

Духовно радіючи сьогодні разом з усіма вами, які проживають у різних країнах, містах і селищах, але складають єдину Церкву Христову, хотів би молитовно побажати кожному із вас здоров'я душевного і тілесного, миру у ваших сім'ях, успіхів у трудах. І хай дарує Господь і Спаситель, Який Народився у Віфлеємі, кожному з нас можливість із новою силою і всім серцем відчувати Його присутність у нашому житті.

Амінь.

**ПАТРІАРХ МОСКОВСЬКИЙ
І ВСІЄЇ РУСІ КИРИЛ
Різдво Христове
2016/2017 року**

Різдвяне послання Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України ОНУФРІЯ архіпастирям, пастирям, чернецтву і всім вірним чадам Української Православної Церкви

що вони живуть у такій державі.

Коли сповнилися часи пришествя у світ Месії, Сина Божого, люди, навіть язичники, в сокровенних тайниках своїх душ відчували, що у світі має статися щось надзвичайне і велике, щось таке, що змінить на краще увесь світ.

Деякі із «сильних мира сего» рахували, що це велике і дивне мають зробити саме вони. Так, цезар Август, правитель Римської імперії, вирішив провести перепис населення, щоби прославити себе і здивувати світ великим числом своїх підданих та неосяжними просторами свого царства. Він навіть не підозрював, що його велика ідея є лише маленькою крапелькою в океані мудрості Божественного Промислу про спасіння падшої людини. Толковники Священних Писаній говорять, що Божим Промислом перепис був влаштований для того, щоби Матір Божу привести з Назарета у Вефлеєм, щоби Вона саме тут народила у світ Сина Божого, як про це було сповіщено Духом Святим через уста древніх Пророків (Мих. 5, 2).

І Матір Божа, Препоблагословенна Діва Марія, у Вефлеємі, в бідній печері, народила Месію-Христа, Спасителя світу. Вефлеємська печера, в яку в негоду заганяли безсловесних тварин, стала Палатою, в яку увійшов Творець видимого і невидимого світу. Вефлеємська печера стала Небом. «Поки в печері не

було Владики Христа, – говорить святий Димитрій Ростовський, – печера була печерою, але коли в печері народився Владика Христос, печера вже стала не печерою. Вона стала Небом... тому що де Бог, там і Небо». Святитель Григорій Неокесарійський говорить нам про те, що в печері Богомладенця Христа оточували святі Ангели.

Священний трепет охопив серця Вефлеємських пастушків, коли вони, отримавши звістку від Ангела, прийшли в печеру і побачили Богомладенця Христа в пеленах і лежачого в яслах (Лк. 2, 12, 16).

Для поклоніння Божественному Младенцю прийшли Мудреці зі Сходу. Натхненні внутрішнім відчуттям того, що у світі має статися щось велике, вони уважно слідували за поведінкою небесних світил, надіючись через них знайти це чудо. І Господь відкрив їм його появою чудесної зірки.

Ця зірка привела Мудреців до Богомладенця Христа, Якому вони принесли дари: золото, ладан і смирну, і Якому вони з великим трепетом і благоговінням віддали Божественну честь і поклоніння.

І ми, дорогі брати і сестри, у ці святкові дні з особливим трепетом і благоговінням вклоняємось та молитовно прославляємо народженого у світ нашого Спасителя і Господа Ісуса Христа. Ми смиренно дякуємо на-

шому Спасителю за те, що Він, будучи Сином Божим, по Своїй любові до нас, грішних, став Сином Людським; за те, що Він, як говорить святий Кирил Ієрусалимський, прийняв на Себе гірше, щоби подарувати нам краще. Син Божий прийняв на Себе людську природу і став тим, чим Він не був, щоби нас зробити тими, чим ми повинні бути.

«Приєднаймо себе, – закликає нас свт. Василій Великий, – до тих, хто з радістю прийняв Господа з Небес». Підкорімося Йому, бо Він наш Создатель і Господь, і Він бажає і творить нам тільки благо і добро.

Та людина, яка підкоряє себе Богові, яка заставляє свою гріхолюбиву природу робити те, що Бог заповідає робити, і відвертається від того, від чого Бог заповідає відвертатися, та людина, як колись Вефлеємська печера, стає вмістилищем Божого миру і радості.

Сьогодні багато говорять про свободу людської особи. Так, людина має свободу робити все: і добре, і зло. Христос Спаситель прийшов у світ, щоби навчити нас розумно користуватися своєю свободою. Син Божий навчає нас тому, що є добро і що є зло; що ми повинні робити, а від чого ми повинні відвертатися; що веде нас до життя, а що – до смерті.

Людино, якщо ти хочеш знати закони, які ведуть тебе до життя, – відкрий

Святе Євангеліє, вони там усі написані. Читай їх і намагайся на них будувати своє життя, і будеш ти носієм справжнього щастя. А якщо за твоє благочестиве життя, за твою вірність Святому Євангелію хтось тебе зненавидить і буде над тобою знущатися, буде тебе

ображати і переслідувати, не озлобляйся на нього, а терпи і люби всіх.

Пам'ятай, що дорога життя устеляється терпінням і любов'ю, і той, хто так робить, той на землі живе життям Небесним.

Ще раз поздоровляю всіх Вас, до-

рогі брати і сестри, з великим празником Різдва Христового. Бажаю всім здоров'я і Божого благовоління. Нехай мир Божий, оспіваний в різдвяну ніч святыми Ангелами, буде в наших серцях, в наших домівках, в нашій Українській державі і в усьому світі.

Нехай Господь благословить усіх нас! Амінь.

Смирений + ОНУФРІЙ
Митрополит Київський
і всієї України
Різдво Христове,
2016/2017 м. Київ

Христос Рождається!

Різдво Христове принесло у світ велику радість! Здійснилась обітниця про те, що сім'я жінки зітре голову змія. Небесний вісник, який явився пастухам, сказав: «Я сповіщаю вам велику радість, яка буде всім людям: «бо нині народився вам у місті Давидовому Спаситель, котрий є Христос Господь» (Лк. 2:10-11). І цю велику радість ангели сповіщають своїм славослів'ям: «Слава в вишніх Богу, і на землі мир, в людях благовоління!» (Лк. 2:14).

Але, Господи, де цей мир, коли навколо нас ворожнеча. Так! Є цей мир на землі, – і цей мир від Бога! «Христос є мир наш!» (Ефес. 2:14), – говорить апостол, промовляючи в той час, коли навколо нього кипить неймовірна злоба ворогів.

Чи існує мир на землі, принесений і дарований нам Спасителем, незважаючи на все зло в житті? Так! Адже, перш за все, цей мир був примиренням людей з Богом і землі з небом. Він був дарований нам під час неосяжної таємниці спокути грішного людства Різдвам, Життям, Вченням, Стражданнями, Смертю Погребінням, Воскресінням, Зішестям у пекло, Вознесінням нашого Господа, Зішестям Святого Духа і віч-

Різдвяне послання Преосвященнішого НАФАНАІЛА, єпископа Волинського і Луцького, боголюбивим пастирям, чесному чернецтву та всім вірним чадам Волинської єпархії Української Православної Церкви

ним перебуванням Спасителя посеред віруючих в Церкві, яке скеровує нас до вічного життя. Того життя, де буде «нове небо і нова земля» (2Пет. 3:13), куди не увійде ніщо нечисте, де не буде ні протистоянь, ні злоби, ні неправди. Для цього і Народився, і прийшов у світ Син Божий.

Багатьом це не зрозуміло, але віруючому серцю християнському тут все сповнене і світла, і пізнання, і миру, і втіхи. Хто хоче заглибитись в таємницю цю, – слухай апостола, який нині голосно сповіщає, що з ворогів Бога, люди стали Його улюбленими синами, нащадками всіх його обіцянок, і це лише через віру і через те, що «коли ж настала повнота часу, послав Бог Сина Свого Єдинородного, Котрий народився від жони, був під законом, щоб викупити підзаконних, щоб нам прийняти всиновлення» (Гал. 4:4-5). Тому тепер ми – не раби Божі, а Його діти.

Простилося багато гріхів; відкрито серце Боже для людини; грішник може йти до Отця Небесного з вірою, покаванням, смиренням, в готовності до виконання Його волі, – і він не буде відкинутий, але прийнятий з любов'ю. Відкрита і сама воля Божа, і таємниця Божества, і дані заповіді, і отримана допомога згори для їхнього виконання; відкрито і обіцяно прощення тим, хто згрішив і впав. Хіба це не мир, не радість, не спасіння? Хіба не повторить разом з ангелами всяке серце і не вигукнуть всякі уста: «Слава в вишніх Богу, і на землі мир, в людях благовоління!» (Лк. 2:14)?!

Отож, прийдіть за покликком Церкви! Прийдіть і зрадіймо Господу, відкриваючи справжню таємницю про те, що «Зруйновано основи огорожі. Полум'яна зброя відступає, і херувими відступають від дерева життя і райської їжі причащаємось...» (Стихира Різдвяної вечірні).

Прийдіть! Зрадіймо Господу і поклонімося, немов смиренні пастухи, і дари принесімо, як мудрі волхви, за це дивне світло величного пізнання, – пізнання Бога, пізнання цього миру, принесеного спокутою, пізнання життя, смерті й того, що після смерті. Тому що воістину, «Різдво Твоє, Христе Боже наш, принесло світло пізнання цілому світові!».

Де ж нам знайти це світло розуміння? Де знайти і отримати, і засвоїти таємницю примирення і спокути, благодать Духа Святого, доступ до Божества, прощення гріхів, безпомилкове та вірне керівництво життям, де ми могли б сказати: «З нами Бог, Дивний Порадник, Бог сильний, Отець вічності, Начальник миру» (Іс. 9:5). Де і коли, сповнившись цього розуміння, з'єднуючись з Богом та Визволителем, ми зможемо отримати в душі той мир, який вищий за всякий розум? Мир, який, незважаючи на суєту, злобу та підступність серед людей, подібно до глибин морських, завжди і незмінно вірний собі і непохитний?

Царство Христове, як Він Сам сказав, «...не від світу цього» (Іоанн. 18:36). Воно «...всередині нас» (Лк. 17:21), в правій вірі, в щирому благочесті, в чистій совісті, в прилученні до Бога, «...в праведності, мирі і радості у Святому Дусі» (Рим. 14:17). Воно в певній мірі і поза нами, а зберігає його Церква Христова. Тут, в Церкві, – надійний сховок від всього, що порушує душевний спокій, тут люди хвалились навіть скорботами і раділи навіть в стражданнях, тут вони були в мирі і спокої духу в усіх своїх втратах, тут вічно буде віддаватися слава Богу на Небесах, звідси завжди буде сходити мир на Землю, тут завжди буде можливість для людини стати чадом благовоління Божого.

А поза Церквою і Євангелієм – вічна буря, хвилювання і розбрат. Цю істину підтвердила історія людства ясніше дня. Отож нехай не тривожиться серце

наше, бачачи невлаштованість в житті людському: і серед них, і незважаючи на них буде зростати безупинно Царство Боже, слава, мир і благовоління. Його не можна привести і насадити насильно, не можна силою примусити яблуню одразу дати плід. Царство Боже, за словом Христовим, подібне до закваски, яку жінка поклала до тіста (Мф. 13:33), поки воно все не підійметься повільно і поступово. Його зростання – зростання моральне і духовне, захоплює кожну окремо взятую людину, а через це поступово перетворює і підносить, як закваска тісто, все людство. Пригорнімося ж з дитячою довірою і любов'ю до Бога і Його закону, до Спасителя нашого, Його Святої Церкви, до Духа Святого і Його таїнств: і мир, глибокий, невід'ємний мир буде даром нашим посеред видимого безладдя земного життя.

У світлий день Різдва Богочоловіка виповнилось прадавнє біблійне слово: «Бо, коли усе оточувала тиха безмовність, і ніч у своїй тривалості досягла середини, зійшло з небес від царствених престолів на середину погибельної землі всемогутнє Слово Твоє» (Прем. Сол. 18:14-15). З Різдвам Бога-Слова земля наша вже не загинула, а спасена. З Богом на Землі – не царство злоби і прокляття, а Царство Божої любові, слави, миру і благословення.

Вітаю вас, улюблені у Господі чесні пастирі, чесне чернецтво, дорогі брати і сестри, зі святом Різдва Христового! Нехай зміцнюється наша віра, множиться любов і не зменшується надія. «Зростаєте в благодаті і пізнанні Господа нашого і Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і нині, й у день вічний. Амінь.» (2Петр. 3:18).

ХРИСТОС З НЕБЕС, ЗУСТРІЧАЙТЕ!
З архіпастирським благословенням
+ **Нафанаїл,**
єпископ Волинський і Луцький
Різдво Христове 2017 р. м. Луцьк

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ У НОВОРІЧНУ НІЧ У ХРАМІ ВСІХ СВЯТИХ ЗЕМЛІ ВОЛИНСЬКОЇ

Літургія у ніч, коли один світський рік змінює інший, у храмах Волинської єпархії Української Православної Церкви служиться вже не перший рік. Православні християни у цей час перебувають у чеканні Різдва Христового, настає останній тиждень посту, але Церква дає можливість і у ніч, коли настає новий світський рік, зустріти його у Божому домі.

На такому Богослужінні щороку більшає людей,

бо побувавши на ньому раз, відчуватимеш цілий рік потребу зустріти Новий рік саме у храмі. І будуть у ньому люди, які щороку приходять цілими родинами, навіть із малими дітками, які приходять із року в рік і ведуть із собою сусідів, родичів, близьких. Нічна Літургія має свою особливість, що звершується на зламі дня і ночі, і таке враження, що й небо в цей час відкрите і Господь чує твої молитви.

З благословення керуючого Волинською єпархією УПЦ єпископа Волинського і Луцького Нафанаїла Божественну літургію у храмі Всіх Святих землі Волинської відслужив протоієрей Віктор, клірик храму, диякони Михаїл та Тарасій. До сповіді та Святого Причастя підійшло майже 150 осіб, і це була тільки частина присутніх на Богослужінні.

Благословивши парафіян на життя у новому році з Богом у серці, отець Віктор побажав їм Божої підтримки в усіх починаннях, надії на Божу волю, бо Господь все управить. У спільній молитві, піднесеній до Господа цієї ночі, люди просили найперше миру в державі і миру для своїх родин.

У ніч, яка є світським Новим роком, Церква найперше поминає і вшановує угодників Божих: препо-

добного Амфілохія Почаївського. Церква вшановує і преподобного Іллю Муромця, Києво-Печерського. Поминають 1 січня і святого мученика Воніфатія, до якого моляться заради позбавлення від гріху пияцтва. А ще на цьому Богослужінні важливо просто подякувати Господу за ще один рік земного життя і попросити благословення на рік, що зайшов на землю.

Наталія МАЛІМОН

ПІДСУМКОВЕ У 2016 РОЦІ ІНТЕРВ'Ю БЛАЖЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА ОНУФРІЯ ТА ПОБАЖАННЯ ПРЕДСТОЯТЕЛЯ НА ПРИЙДЕШНІЙ РІК

– Підходить до кінця 2016 рік. Яким він був для Вас, Ваше Блаженство, і для Церкви? Що запам'яталося найбільше і що засмутило?

– Минулий рік для Української Православної Церкви був наповнений і радощами, і тривогами. Звичайно, засмучує найбільше, що в Україні продовжує проливатися кров, що люди не можуть примиритися один з одним. Втіхою став Хресний хід, який відбувався на нашій українській землі з 9 по 27 липня. Він вийшов на Сході, зі Святогірської Лаври (Донецька область), і на Заході, з Почаївської лаври (Тернопільська область), а в столиці ці два молитовних ходи об'єдналися. Ми молилися за всю Україну, за Церкву, за владу, за простий народ і просили у Бога благословення. Ми просили та просимо у Бога того, чого не можемо зробити ми самі, немічні люди, – благодатного миру, і ми віримо, що Господь почує нас.

– Сьогодні безліч інтриг навколо Церкви. Як це впливає на її внутрішнє життя?

– Дійсно, сьогодні Українська Православна Церква знаходиться в скорботах і випробуваннях. Але ж Господь нам іншого життя не обіцяв. Господь сказав Своїм послідовникам: «У світі будете мати скорботу» (Ін. 16. 33). Історія Церкви сповнена гоніннями, переслідуваннями, утисками та іншими випробуваннями, які Господь попускав Своїм послідовникам для їх духовного зростання та зміцнення. Звичайно, наші скорботи у порівнянні з скорботами, які Церква Христова зазнавала перші триста років від свого заснування, – ніщо. Тоді членів Церкви просто фізично знищували, а нас сьогодні тільки лають і несправедливо звинувачують. Це маленькі випробування нашої любові та терпіння. Слава Богу за все.

– Ваше Блаженство, чи можливо погасити конфлікт на Донбасі найближчим часом?

– Церква говорить про те, що ніякі земні проблеми не варті життя однієї людини, вона на терезах Божественної правди цінніше всіх проблем. Тим, хто вважає, що земні проблеми необхідно вирішувати з допомогою війни, ми з любов'ю нагадуємо, що у будь-якої проблеми є свій мирний шлях вирішення. У людини є дар слова, за допомогою якого можна знайти порозуміння. Саме цими методами Церква закликає вирішувати всі земні проблеми й молитися, щоб був мир в Україні. Церква закликає людей знайти в собі сили пробачити один одного, перестати вбивати один одного.

Такою є позиція нашої Церкви була і в інші часи, коли були такі ж війни, коли наші князі повставали один проти одного. В ті часи наша канонічна Цер-

ква також закликала прощати один одному через це її ненавиділи, виганяли з обителей монахів, єпископів. Згодом сильні світу сього починали розуміти, що Церква права, вони виправляли свої помилки й примирялися один з одним. Вірю, що нас зрозуміють і в нинішній ситуації. Треба миритися всім: сильним і слабким, простим і можновладцям, багатим і бідним – всім треба шукати мирного шляху для розв'язання земних проблем. Будемо себе стримувати, каятися у своїх гріхах, тоді Господь і поверне мир в Україну, та благословить усіх нас.

– Що ви можете порадити людині, яка не може пробачити смертельну образу, тому, хто відчуває пеку-

чу ненависть? Як переступити через себе?

– Ненависть між людьми породжується гординою. Боротися з гординою ми повинні з допомогою смирення. Смирення – найголовніша чеснота, якої навчає нас Бог. Воно не є слабкістю, як деякі вважають. Християнське смирення – це критична самооцінка, це здатність людини знайти своє місце в цьому великому, розмаїтому світі. Коли людина може правильно оцінити, коли знаходить своє місце у цьому житті, тоді вона може підпорядкувати себе волі Божій. І коли людина займає правильні позиції у цьому світі стосовно себе самого, до ближнього і до всього творіння, вона стає здатною бачити благодать і любов Божу і підкорити себе Божій волі. Це підкорення себе волі Божій на духовній мові називається одним словом: смирення. Зі смиренням в душу людини приходить духовна любов і внутрішній мир.

– Вам довелося прийняти правління Церквою в переломний момент історії України. Чи є у вас улюблений святий чи молитва, до яких ви вдаєтеся в скрутну хвилину?

– Кожен святий допоможе, будь-яка молитва буде сильною, якщо людина

звернена обличчям до Бога. Тоді людина знає: Бог завжди допоможе їй, якщо вона шукає Бога, шанує Його, намагається догодити Йому. Якщо людина звернена до Бога, Він дає людині все, що їй потрібно для земного життя і для життя вічного, і допомагає в скрутну хвилину.

– Ваше Блаженство, Ви великий молитовник, намагаєтесь менше бути на видноті, любите самоту. І раптом Ви розумієте, що Вас обрали головою Церкви. Що ви відчували в той момент? Він був радісним чи тривожним?

– Я не молитовник, я тільки хочу навчитися молитві, але поки що нічим не можу похвалитися. Щодо мого обран-

ня, то я сприйняв його як хрест, який Господь поклав на мої грішні плечі. Думалося про те, як повинен себе поводити, щоб гідно нести це послух, щоб не відійти від Бога, від Його заповітів, тому що тільки з Ним та Його благодаттю людина може пронести всі покладені на неї тяготи й випробування. Правила життя однакові для всіх – і для мирянина, і для простого ченця, і для митрополита. Тільки з митрополита запитують більше. Ось про це я й думав.

– Хто зіграв найбільш значущу роль у вашому житті? Хто є для вас життєвим прикладом?

– Особисто для мене зразком такого служіння Богові й Церкві є і святитель Миколай, і святитель Василь Великий, і святитель Димитрій Ростовський, які своєю проповіддю й особистим прикладом християнського смирення і милосердя стяжали благодать Божу.

Людина носить образ Божий, яким Бог прикрасив її. У кожному з нас є дві людини: нова і вітха. Нова прагне жити за Євангелієм, а вітха людина, в якій діють пристрасті, схиляє нас до гріхів. Ці дві людини – нова і вітха – постійно борються один з одним, йде справжня війна. Якщо ми починаємо грішити,

то ми зміцнюємо свою вітху людину, а коли людина вітха починає перемагати нову людину, то ми стаємо агресивними й злими.

Всі святі знайшли в собі сили повстати проти вітхої людини, тому схиляюся перед пам'яттю і преподобного Онуфрія Великого, небесного покровителя, і преподобних отців печерських, преподобного Сергія Радонезького, преподобного Іова Почаївського – кожен святий, до якого я, грішний, маю хоч якесь відношення, являє гідний приклад для наслідування, показує, як нам віднайти, повернути собі образ Божий і зберегти його в собі.

Коли ми молимося, то прикликаємо на себе благодать Пресвятого Духа, яка змінює нас, повертає нам загублений мир, розставляє в нашому житті все на свої місця. Молитва допомагає людині правильно зрозуміти Бога. Якщо людина молиться з відкритим серцем, з покайням і смиренням – Бог часто вітшає таку людину і радістю, і відкриттям, і почуттям щастя.

– Яким Вам бачиться наступний, 2017-й рік і найближче майбутнє України та світу? Є привід для песимізму, чи Ви оптиміст?

– Я оптиміст, православний християнин не може бути песимістом. Християнам потрібно сумувати тільки про свої гріхи. Якщо людина починає себе довіряти Богові, то вона починає будувати своє життя на Божественних законах, у нього все більше і більше очищається душа від гріха, вона ясніше бачить Бога, і майбутнє не здається їй похмурим і безнадійним. У самих темних тунелях безвиході в кінці християнин бачить Бога.

– Ваше Блаженство, щоб Ви побажали нашим читачам у прийдешньому році?

– Всім і собі хотів би побажати милості Господа прощення за наші гріхи та Божого благословення, щоб кожному з нас гідно донести свій земний хрест і сподобитися стати спадкоємцями Царства Небесного. Бережіть свою віру, а понад усе зберігайте молитву, вона є помічником людині в подоланні тих труднощів, які зустрічаються йому на шляху земного життя. Молитва дає людині почуття істини, адже істину важко пізнати одним розумом. Є в житті багато прикладів того, коли люди, які мають вищу богословську освіту, але не мають молитви, бувають “збитими з пантелику”. А прості люди, які моляться, чітко відчувають, де правда, а де обман. Саме молитва дає відчуття істини, розуміння того, що є світлом, а що темрявою, що є добром, а що злом.

І нехай Господь допоможе усім нам звершувати молитву в нашому повсякденному житті.

Із газети «Сьогодні»

Учні недільної школи при Свято-Покровському храмі приступили до Сповіді і Причастя

Православна Церква в усі часи приділяла велику увагу вихованню дітей в істинах віри та дусі християнської моралі. Зокрема, вже тривалий час існує практика організовувати при храмах недільні школи, де дітлахи систематично навчаються Закону Божого.

«Недільна школа – це свято для нас, бо це найкраща школа у світі», – такі слова кажуть про недільну школу при

Свято-Покровському кафедральному храмі її вихованці, адже навчання у цьому навчальному закладі є як корисним для душі, так і проходить доволі цікаво.

А найголовніше – це те, що тут діти і підлітки виховуються як справжні православні християни, церковні віруючі люди. Гарною традицією недільної школи є те, що в дні Великого і Різдва-

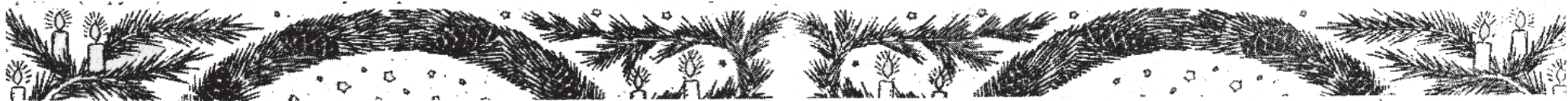
ного постів, готуючи себе до великих свят Воскресіння Христового – Пасхи і Різдва Христового, вихованці цього навчального закладу спільно приступають до святих Таїнств Сповіді і Причастя.

Отож, у передріздвяні дні, 2 січня, у Свято-Покровському кафедральному храмі, з благословення єпископа Волинського і Луцького Нафанаїла,

була звершена Божественна літургія, за якою посповідалися і причастились святих Христових Таїн учні недільної школи, що діє при цьому храмі.

Після Літургії священники привітали юних вірян із причастям святих Христових Таїн і побажали гарно та із користю для душі зустріти та відсвяткувати світле свято Різдва Христового.

Ростянтин ОЛЕКСЮК

ЗІ ЗВІТУ КЕРУЮЧОГО СПРАВАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ МИТРОПОЛИТА БОРИСПІЛЬСЬКОГО І БРОВАРСЬКОГО АНТОНІЯ ЗА 2016 РІК

I. Визначні події в житті Української Православної Церкви

...3 липня зі Свято-Успенської Святогірської Лаври на сході України та 9 липня зі Свято-Успенської Почаївської Лаври на заході України розпочався багатотисячний Всеукраїнський хресний хід з молитвою за Україну. Хресні ходи супроводжували одні з найбільш шанованих чудотворних ікон Божої Матері – «Почаївська» та «Святогірська».

Хресний хід пройшов близько 1200 км (із заходу 438 км та зі сходу – 760 км) по території 12-ти єпархій Української Православної Церкви: Донецькій, Ізюмській, Харківській, Полтавській, Кременчуцькій, Тернопільській, Рівненській, Шепетівській, Житомирській, Овруцькій, Бориспільській та Київській єпархіями. Всього участь у Хресному ході взяли близько 500 тисяч чоловік.

27 липня, напередодні святкування дня Хрещення Київської Русі та пам'яті святого рівноапостольного князя Володимира, не дивлячись на залякування та провокації з боку радикально налаштованих людей, хресні ходи зустрілися у м. Києві на Володимирській гірці, звідки, після традиційного щорічного молебню, разом направились до Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври, де були звершені урочисті Богослужіння. По місту Києву у Хресному ході взяли участь понад 80 тис. осіб і близько 20 тис. вірян зустрічали ходу біля Лаври.

II. Священний Синод Української Православної Церкви

...За звітний період у єпископському складі Української Православної Церкви відбулися певні зміни:

Рішенням Священного Синоду від 29 січня року (Журнал №9):

Преосвященний архієпископ Уманський і Звенигородський Пантелеїмон був звільнений від управління Уманською єпархією та призначений архієпископом Бучанським, вікарієм Київської Митрополії.

Преосвященний архієпископ Шепетівський і Славуцький Пантелеїмон був звільнений від управління Шепетівською єпархією та призначений керуючим Уманською єпархією.

Преосвященний єпископ Хотинський Євсей був звільнений з посади вікарія Чернівецько-Буковинської єпархії та призначений керуючим Шепетівською єпархією.

Згідно з рішенням Священного Синоду від 29 січня року (Журнал №10):

Преосвященного єпископа Шумського Нафанаїла, вікарія Тернопільської єпархії, ректора Почаївської духовної семінарії звільнено від займаних посад та призначено єпископом Камінь-Каширським, вікарієм Волинської єпархії.

Єпископом Шумським, вікарієм Тернопільської єпархії, ректором Почаївської духовної семінарії був призначений Преосвященний єпископ Серафим (Залізняцький).

Рішенням Священного Синоду від 18 жовтня (Журнал №42):

За станом здоров'я, Преосвященний митрополит Волинський і Луцький Ніфонт звільнений від управління Волинською єпархією.

Преосвященним Волинським і Луцьким призначений єпископ Камінь-Каширський Нафанаїл, попередньо звільнений з посади вікарія Волинської єпархії.

За звітний період було звершено 4 єпископські хіротонії:

Клірика Київської єпархії архимандрита Кассіана (Шостака), намісника Свято-Архангело-Михайлівського Звиринецького чоловічого монастиря м. Києва, відповідно до рішення Священного Синоду від 20 липня (Журнал №34), обрано єпископом Іванківським, вікарієм Київської Митрополії.

Єпископом Ворзельським, вікарієм Київської Митрополії визначено бути архимандриту Ісаакію (Андроніку), наміснику чоловічого монастиря «Свято-Покровська Голосіївська пустинь» м. Києва (Журнал №43 від 18 жовтня).

Рішенням Священного Синоду від 18 жовтня (Журнал №44) намісник чоловічого монастиря на честь

Різдва Пресвятої Богородиці в урочищі «Церковщина» м. Києва архимандрит Тихон (Софійчук) обраний єпископом Гостомельським, вікарієм Київської Митрополії.

Архимандрит Веніамін (Міжинський), клірик Чернівецько-Буковинської єпархії, відповідно до рішення Священного Синоду УПЦ (Журнал №45 від 18 жовтня) призначений єпископом Хотинським, вікарієм Чернівецько-Буковинської єпархії.

Окрім цього, рішенням Священного Синоду у поточному році було утворено 3 монастирі, з яких 1 чоловічий та 2 жіночі:

чоловічий монастир на честь святого пророка Іоанна Предтечі Хустської єпархії Української Православної Церкви (с. Розтоки Рахівського району Закарпатської області) (Журнал №2 від 29 січня).

жіночий монастир на честь рівноапостольної великої княгині Ольги Київської єпархії Української Православної Церкви (с. Томашівка Фастівського району Київської області) (Журнал №16 від 19 квітня).

жіночий монастир на честь Благовіщення Пресвятої Богородиці Рівненської єпархії Української Православної Церкви (с. Андрусіїв Гошанського району Рівненської області) (Журнал №31 від 20 липня).

Канонізація святих:

Священномученику Костянтину (Дякову), митрополиту Київському і Галицькому, відповідно до рішення Священного Синоду (Журнал №20 від 19 квітня) встановлено день пам'яті 28 жовтня / 10 листопада, в день його мученицької кончини.

Для загальноцерковного шанування в місяцеслов Української Православної Церкви внесене ім'я преподобного Іоанна Святогорця (Вишенського) з встановленням дня пам'яті 16 / 29 липня, відповідно до рішення Синоду від 20 липня (Журнал №29).

Рішенням Священного Синоду до лику місцевошанованих святих причислено:

Преподобного Вассіана Сліпого (Балашевича), місцевошанованого святого Київської єпархії. Пам'ять звершується 25 квітня / 8 травня, в день його преставлення (Журнал №21 від 19 квітня).

Святителя Іоаннікія (Руднева), митрополита Київського і Галицького, місцевошанованого святого Київської єпархії. Пам'ять звершується 7/20 червня, в день його преставлення.

Окрім того, відповідно до рапорту Преосвященного митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа та рішенням Синоду від 29 січня (Журнал №4) в межах Полтавської єпархії було встановлено святкування на честь ікони Божої Матері «Володимирська Пушкарівська» 26 серпня / 8 вересня з внесенням до Церковного календаря Української Православної Церкви.

Також, рішенням Священного Синоду від 19 квітня (Журнал №18), за поданням митрополитів Дніпропетровського і Павлоградського Іринія, Криворізького і Нікопольського Єфрема та архієпископа Кам'янського і Царичанського Володимира були встановлені святкування на честь Собору новомучеників та сповідників Єкатеринославських. День пам'яті 31 серпня / 13 вересня, у день Покладення чесного пояса Пресвятої Богородиці.

III. Предстоятель Української Православної Церкви

...У 2016 році Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Онуфрій звершив близько 200 богослужінь та відвідав з Первосвятительським візитом 9 єпархій УПЦ: Володимир-Волинську, Житомирську, Криворізьку, Полтавську, Уманську, Харківську, Херсонську, Чернівецьку та Чернігівську. Окрім того, Предстоятель УПЦ освятив храми та місця під будівництво храмів в Київській та інших єпархіях Української Православної Церкви.

VII. Українська Православна Церква і сучасна суспільно-політична ситуація

...Протягом останніх двох років, зусиллями УПЦ вже було звільнено з полону не одного військовослужбовця. На прохання Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Онуфрія та за сприяння Святішого Патріарха Кирила, 18 грудня на контрольному пункті Оленівка/Волноваха відбулася переда-

ча українського військовослужбовця Тараса Колодія, який внаслідок збройного конфлікту на Сході України, з 2014 року знаходився у полоні.

...Зважаючи на складну соціально-політичну ситуацію в Україні, Українська Православна Церква продовжує активно займатися соціальним та благодійним служінням. За звітний період єпархіями Української Православної Церкви було зібрано та відправлено у зону бойових дій для військовослужбовців Збройних Сил України та мирних жителів, які постраждали внаслідок бойових дій на Сході України, понад 550 тонн гуманітарної допомоги на суму близько 13 мільйонів гривень.

...Ровеньківська єпархія в травні цього року вперше за понад два роки військового конфлікту отримала гуманітарну допомогу від Української Православної Церкви на суму понад 360 тисяч грн. В рамках співпраці з Благодійним фондом «Фавор», до Ізюмської єпархії (м. Ізюм), де проживає велика кількість переселенців, була доставлена 31 тонна гуманітарної допомоги на загальну суму 557 000 грн. і продуктів харчування на 61 750 грн.

...Благодійна діяльність Української Православної Церкви направлена й на інші сфери життя суспільства: робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, робота з безпритульними, підтримка людей з особливими потребами, допомога малозабезпеченим сім'ям, пастирська опіка в медичних закладах, місцях позбавлення волі, матеріальна та духовна підтримка людей похилого віку. Так, за звітний період, таку допомогу отримали понад 650 тисяч чоловік на загальну суму близько 12 мільйонів гривень.

...Як і у минулому році, нині парафії УПЦ регулярно стають жертвами агресії та насильства з боку прихильників так званого Київського Патріархату, вандалів та злочинців. У році, що минає почастишали випадки вандалізму, пограбування, підпалів та осквернення храмів нашої Церкви. На превеликий жаль, такими діями грубо порушуються права віруючих на свободу світогляду та віросповідання.

Так, лише у Київській єпархії невідомі зловмисники звершили підпал та наругу над 5-ма храмами УПЦ. В інших єпархіях УПЦ храми також стали предметом наруги, осквернення та крадіжки з боку вандалів та невідомих зловмисників. Станом на сьогодні, більшість злочинів є нерозкритими, а зловмисники не несуть відповідальність.

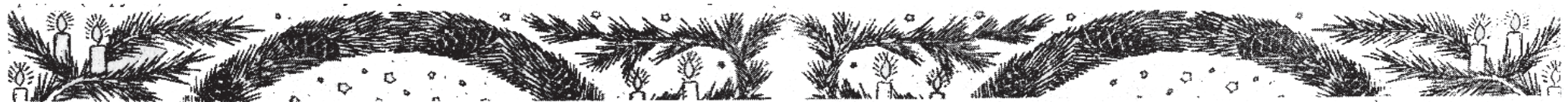
...На сьогоднішній день залишається актуальним питання захоплення храмів релігійних громад Української Православної Церкви. Так, з 2014 року прихильниками «Київського Патріархату» захоплено близько 40 храмів. Напруженою залишається ситуація в Рівненській та Тернопільській областях.

...Однак, слід зауважити, що в одинадцяти населених пунктах релігійні громади приступили до будівництва нових храмів, а в трьох населених пунктах вже збудовані храми для молитви. Так, на Рівненщині та Тернопільщині, де були захоплені храми Української Православної Церкви представниками т.зв. Київського Патріархату, громади захоплених храмів УПЦ активно займаються будівництвом нових храмів.

...2016 рік Українська Православна Церква закінчує з такими статистичними показниками:

1. кількість єпархій – 53
2. кількість архієреїв – 94
3. єпархіальних – 53
4. вікарних – 33
5. на спокої – 8
6. митрополитів – 35
7. архієпископів – 25
9. єпископів – 34
9. кількість синодальних відділів – 25
10. кількість парафій – 12017
11. кількість священнослужителів – 12034
12. кількість монастирів – 250
13. кількість ченців – 4 318
14. кількість духовних навчальних закладів – 17
15. кількість студентів стаціонарної форми навчання у вищих духовних навчальних закладах – 1429.

За інформацією офіційного сайту УПЦ

Із життя Волинської єпархії у грудні 2016 року — січні 2017 року

27 грудня, у вівторок, з нагоди 37-ї річниці введення радянських військ в Афганістан, у Свято-Покровському храмі Луцька була відслужена Панахида за спокій душ воїнів, загиблих у цій країні. Заупокійне Богослужіння очолив секретар Волинської єпархії протоієрей Миколай Бондарук, якому співслужили священники храмів Луцька. Заупокійні піснеспіви пролунали у виконанні хору студентів ВДС під керівництвом протоієрея Петра Муляра.

Панахида за воїнів

28 грудня, у середу, у Волинській духовній семінарії відбулась педрада, яку очолив ректор ВДС протоієрей Рустик Капауз. Було підведено підсумки першого навчального півріччя, а також обговорено інші питання.

Педрада у ВДС

28 грудня, у середу, у Волинському обласному центрі реабілітації інвалідів із дитинства «Джерело життя» з благословення єпископа Волинського і Луцького Нафанаїла духовний наставник цього центру протоієрей Петро Базюк звершив Божественну літургію. Учасники «Джерела життя» разом поспі-

далися та причастились святих Христових Таїн. Співав Богослужіння любительський храм луцького храму Всіх Святих землі Волинської.

Літургія у реабілітаційному центрі

29 грудня, у четвер, протоієрей Михайл Росоловський взяв участь у відзначенні 50-річного ювілею Волинського обласного управління водних ресурсів. Священик привітав колектив управління зі святом і побажав Божого благословення у праці.

Вітання управління водних ресурсів

30 грудня, у п'ятницю, у Свято-Хрестовоздвиженському храмі міста Луцька відбулися збори духовенства Волинської єпархії, які очолив єпископ Волинський і Луцький Нафанаїл. Було сформовано новий склад Єпархіальної ради, а також обговорено інші питання поточного життя єпархії.

1 січня, у неділю, протоієрей Валентин Марчук привітав від імені Церкви учасників новорічного ранку для дітей працівників волинської поліції. Священик передав усім благословення владики Нафанаїла, побажав Божої милості в новому році. Потім присутні заспівали популярні волинські колядки «Добрий вечір тобі, пане-господарю» і «Нова радість стала».

Єпархіальні збори

На дитячому святі

1 січня, у неділю, 31 член ківерцівської молодіжки К.Р.О.К на чолі із протоієрсеєм Андрієм Яковлюком у Почаївській Лаврі взяли участь у святкуванні дня пам'яті преподобного Амфілохія. Після Божественної літургії ківерцівська православна молодь долучилася до Всеукраїнського з'їзду молоді, де зустрілася із митрополитом Тернопільським і Кременецьким Сергієм, єпископом Шумським Серафимом та єпископом Ірпінським Климентом.

Отець Андрій Яковлюк із владиками

БОГОСЛУЖІННЯ АРХІЄРЕЙСЬКИМ ЧИНОМ У ВОЗНЕСЕНСЬКОМУ ХРАМІ ЛУЦЬКА

Воскресенський храм розташований у мікрорайоні з суто приватної забудови, звідки до інших церков далеченько. Тому за можливості молитися Богу там, де живеш, парафіяни Української Православної Церкви не надякуються. Власне, і свій храм вони спорудили дуже швидко, і нині церковна територія засвідчує, що тут є господар, настоятель храму протоієрей Валентин Чічков, котрий разом із громадою віруючих людей доглядає цей дім Божий. Церква начебто невелика всередині, але коли після Богослужіння з неї виходили і виходили люди, то мимоволі думаєш, а де вони там всі і помістилися. У святую недільну парафіяни прийшли, приїхали своїми автомобілями, аби помолитися спільно з керуючим Волинською єпархією УПЦ єпископом Волинським і Луцьким Нафанаїлом.

Це його перший архіпастирський візит на цю парафію, перша відслужена тут Божественна літургія. Владики Нафанаїлу співслужили голова єпархіального Інформаційно-просвітницького відділу протоієрей Валентин Марчук, ректор Волинської духовної семінарії протоієрей Рустик Капауз, настоятель Воскресенського храму протоієрей Валентин Чічков, ієромонах Афанасій (Герман). Богослужіння своїм співом прикрасив хор Воскресенського храму.

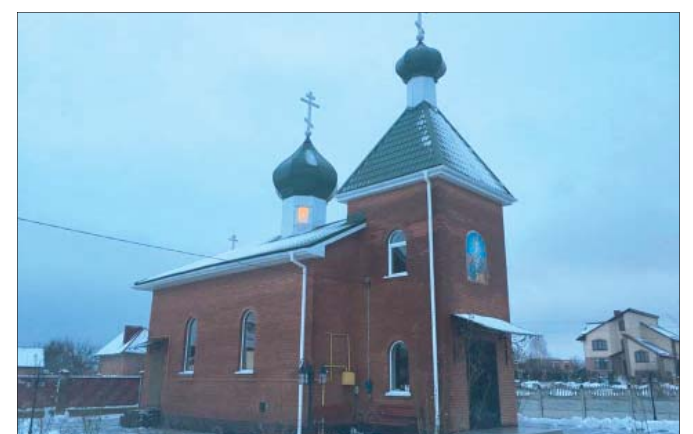
Парафія Вознесенського храму дуже дружна. Тут діє недільна школа, є і хор недільної школи. Батюшка

часто організовує паломницькі поїздки: їздили до духовних святинь Закарпаття, у Дивеево та православні святині Росії, навіть на Соловки. У храмі є часточки мощів великомученика Пантелеймона-цілителя, преподобного Олексія Карпаторуського, преподобного Серафима Саровського та інших подвижників Божих, а також Чесного і Животворного Хреста Господнього.

До сповіді та Святого Причастя приступило багато парафіян, причому батьки причащали не тільки своїх дітей, а причащалися і самі.

Богослужіння архієрейським чином відбулося у цьому храмі в день, коли Православна Церква вшановує святителя і чудотворця Спиридона Триміфунтського. Своє архіпастирство він поєднував з благодійництвом, і досі за молитвами до нього здійснюються чудеса та зцілення. Цього дня під час Богослужіння читається той уривок із Євангелія, де йдеться про вечерю, на яку багато кого запрошували, та мало хто прийшов. У своєму архіпастирському слові єпископ Волинський і Луцький Нафанаїл роз'яснив суть притчі, її значення, побажав, аби парафіяни Воскресенського храму були такими стійкими у вірі, як святитель Спиридон, аби були тими обраними, які, не вагаючись, пішли за Христом, за істиною.

Наталія МАЛІМОН

Духовенство Волинської єпархії

ПРОСЛАВЛЯЄ ГОСПОДА І МОЛИТВАМИ, І ПІСНЕСПІВАМИ

Жодна важлива церковна подія у Волинській єпархії не відбувається без семінарського хору. Хор відспівує всі празники у кафедральному Свято-Покровському храмі, супроводжує Богослужіння архієрейським чином на парафіях, відкриває благодійні концерти єпархії і співає «Вічну пам'ять» священнослужителям, які відходять до Господа, виступає з колядками у закладах Луцька. І вже 23 (!) роки регентом хору студентів Волинської духовної семінарії є протоієрей Петро Муляр. Склад хору міняється щороку, але не змінюється його рівень і стиль, за що студентський хор і люблять вірні Волинської єпархії УПЦ. Між тим, отець Петро є діючим священником двох Свято-Покровських храмів (у Луцьку і селі Пальче Ківерцівського благочиння), має багато духовних дітей і є тим священником, який пережив і церковний розкол, образи і переслідування, але не зрадив вірі і своєму пастирському служінню, на яке був покликаний понад 42 роки тому.

– У кожного – своя дорога до Бога. Якою вона була у вас, отче Петре? Вам часто бажають і у вічності продовжувати співати біля Господнього Престолу, бо вже неможливо уявити вас без вашого хору. А коли почали співати у храмі?

– Я родом із Рівненської області, із села Андрусіїв Гошанського району, і, дякувати Богу, у нас є древня церква, споруджена у 1725 році на місці ще старішого храму, яка ніколи не була закрита, завжди діяла. У 5 років я вже пішов співати на клірос, у 13 вже читав у церкві «Апостола», навіть заміняв псаломщика. Мій батько співав у церковному хорі 62 роки! Молодша сестра досі служить псаломщиком у нашій сільській церкві. Співав і брат, який став священником трохи раніше мене, у чині священника він вже понад 44 роки, служить у Зарічянському районі на Рівненщині. У нашій родині не співали тільки ще одна сестра і мама. Родина була богомольна, богобоязлива, тому іншого шляху для себе, як служити у Церкві, я не знав, але в ті часи на весь Радянський Союз було лише три духовні семінарії: у Москві, Ленінграді і Одесі. Влада створювала різні перешкоди, аби молодь не вступала у духовні школи, але на все була Божа воля.

Я спочатку закінчив торгове училище, навіть рік працював заступником голови сільпо... Потім відслужив в армії, на Балтійському флоті, у підводниках. І вже тоді вступив у Московську духовну семінарію. Закінчував її разом із донедавна правлячим архієреєм Волинської єпархії УПЦ владикою Ніфонтом. Коли я вступив на перший курс, він уже вчився. Але за хороше навчання мене перевели на третій курс, і так я його наздогнав. Він був людиною монашого способу життя, молитвенником... Потім я вчився у Московській духовній академії. Священницьку хіротонію наді мною звершував єпископ Володимир, майбут-

ній Предстоятель Української Православної Церкви, а тоді – ректор московських духовних шкіл. З ним я багато поїздив по парафіях, співаючи у хорі.

Через місяць навчання у духовній семінарії я вже співав у семінарському хорі, згодом почав керувати «десятькою», це студенти, які співають на Богослужіннях. Потім став помічником регента семінарського хору. А при Московській духовній академії закінчив трирічні курси регентів. Мав велике щастя співати у хорі, яким керував уже покійний архімандрит Матвій. То була добра школа. Хоч був студентом, але 5 років

проспівав у хорі Свято-Троїцької Лаври. Співали на Богослужіннях практично через день, ніби й час це займало, але для мене то була велика духовна радість. А вже після навчання отримав направлення у Свято-Троїцький собор в Луцьку. Прослужив тут 17 років!

– А у 1992 році сталося те, що назвали церковним розколом... Ми з вами розмовляємо у так званій хатині, невеликій справді хатці на подвір'ї Свято-Покровського храму. Храм став останнім оплотом Української Православної Церкви у Луцьку в час розколу, коли, за образним висловом владика Ніфонта, «Волинь горіла». Щоразу, коли тут буваю, дивуюся: де у цій хатині вміщувалися і студенти семінарії, і єпархіальне управління?.. А вміщувались же.

– Був такий час, що у цих двох малих кімнатах сту-

денти і навчалися, тут і харчувалися. Але нас Бог не покинув! Розкол був страшним часом. Він не приніс ніякої користі і зараз нічого доброго не приносить. Розкол не змивається навіть мученицькою кров'ю, для Церкви він – біда. Але я радий, що багато людей, які ходили у Свято-Троїцький храм, моїх духовних дітей, не спокусилися розколом, а пішли за своїми священниками спочатку сюди, у Святу Покрову, дехто і сьогодні сюди ходить, когось і на світі цим вже нема... Дякувати Богу, маємо храми в різних мікрорайонах Луцька. Істина завжди восторжествує!

– Пригадую, як ви з покійним вже отцем Олександром Пасічником ділилися спогадами про часи розколу, коли разом відстоювали храм у Горохові...

– Той храм ми тоді з людьми не відстояли, але Господь управив. У поважному віці отець Олександр зі своїми парафіянами почав будівництво нового храму. І він постав, і який же він величний! Господь явив Свою волю і свідчення, що Він не буває поганим. І такі приклади можна наводити і наводити.

– Ви ще служите на сільській парафії, у храмі села Пальче Ківерцівського благочиння. Не важко поєднувати стільки обов'язків?

– У Пальче служу вже 22 роки, Богослужіння через неділю і у свята, а служу, їжджу, виконую всі обов'язки парафіяльного священника, бо люди просять, у нас дружна церковна громада віруючих людей.

– Священнослужителем став і ваш син Олександр, у монашестві – Олексій... Ваша родина отримала свого молитвенника перед Господом, бо кажуть, що монахи відмолюють кілька поколінь роду...

– Син змалку ходив на Богослужіння у луцький собор, паламарив, був іподияконом в архієреїв... То був його вибір і Божа воля. Він закінчив ту ж семінарію, що і я, а духовну академію – у Києві. Служив Богу у Києві, потім у Костромі, в Магадані, а вже три роки він правлячий архієрей у Саянській єпархії, єпископ Саянський і Нижнеудінський.

– Ви стільки років є регентом хору Волинської духовної семінарії. Ми чуємо лише його злагоджений спів, ми не знаємо, якою працею він досягається. Ви ж уже стільки студентів навчили церковному співу, і, мабуть, єдине, чому можна в цьому житті позазрити – це людям, які співають у храмі, бо при цьому так підноситься, так очищається їхня душа...

– Наш хор семінарський співає на чотири голоси. Звісно, що студенти закінчують навчання і йдуть, приходять нові, і знову треба їх вчити, зіспівувати їх. Але з Божою поміччю те робимо. Головне, що є чимало студентів, які хочуть співати у храмі. А я завжди дякую Богу за можливість славити Його не тільки молитвою, а й церковними піснеспівами.

Наталія МАЛІМОН

Телепрограму «ДЗВОНИ ВОЛИНІ» дивіться на Волинському державному телебаченні «Нова Волинь» та телеканалі Полісся ТБ. Виходить передача у неділю у 16:00, повтор в понеділок у 18:00. Хронометраж 45 хвилин. У передачі беруть участь єпископ Волинський і Луцький Нафанаїл та єпископ Володимир-Волинський і Ковельський Володимир.

«ПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО» – радіопередача, яку слухайте на хвилях Волинського радіо кожної неділі у 18:35.

Радіопередачу «ДУХОВНІ ОРІЄНТИРИ» слухайте на хвилях 107,3 ФМ та 68,48 МГц кожного четверга у 20:30. Священик та ведучий у прямому ефірі відповідають на запитання радіослухачів. Основний контингент слухачів – молодь, на яку і спрямовані відповіді священнослужителя.

Телепрограма «БЛАГОДАТНА КУПЕЛЬ» транслюється на телеканалі Лверс щонеділі у 17:00 з повтором у понеділок у 21:00. Хронометраж передачі 30 хвилин.

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ СВЯТОГО ПРАВЕДНОГО ІОАННА КРОНШТАДТСЬКОГО У ХРЕСТОВОЗДВИЖЕНСЬКОМУ ХРАМІ ЛУЦЬКА

2 січня Православна Церква вшановує пам'ять святого праведного Іоанна Кронштадтського. «Потрібно любити будь-яку людину і в гріху її, і в ганьбі її. Не треба змішувати людину – цей образ Божий – зі злом, яке в ній», – так говорив цей подвижник. За його велику жертвність у поєднанні з аскетичними подвигами Господь наділив отця Іоанна даром чудодійної молитви – за його проханням Бог зцілював невиліковні хвороби, припиняв дощем посуху, виганяв із людей бісів, і, що дивовижно, – не лише серед православних, а й мусульман, юдеїв та іноземців, являючи іновірним та інославному Свою Силу через цього святого.

Праведний отець Іоанн Кронштадтський є особливо шанованим у парафіян Хрестовоздвиженського храму Луцька, престол його нижнього храму готуються освятити на честь цього святого, «Іоаннівською сім'єю» названий православний молодіжний клуб, ім'я цього праведника носить і недільна школа при храмі.

У день, коли Церква вшановує святого праведного Іоанна Кронштадтського, у Хрестовоздвиженському храмі звершили Божественну літургію. Відслужили її соборним чином, при надзвичайно великій кількості людей. Богослужіння очолив ректор Володимир-Волинської духовної школи протоієрей Олексій Никонюк, йому співслужи-

ли настоятель Хрестовоздвиженського храму секретар Волинської єпархії протоієрей Миколай Бондарук, благочинні з Луцька і Ківерцевої – протоієрей Володимир Літвенчук та Олександр Кондратюк, ректор Волинської духовної семінарії протоієрей Рустік Капауз, настоятель храму Всіх Святих землі Волинської протоієрей Володимир Яцишин, сонм інших священників.

У проповіді, яку виголосив протоієрей Рустік Капауз, було сказано, що Церква в останній тиждень перед Різдом Христовим згадує людський родовід Ісуса Христа, в якому були царі, але були і грішники. Вони покалися, Божа благодать покрила їхні гріхи, і цим прикладом Спаситель показує, що у Його роді є місце усім. Святий праведний Іоанн Кронштадтський своє життя поклав на те, аби допомогти людям бороти їхні гріхи, приходити з вірою до Господа.

У Хрестовоздвиженському храмі завжди багато сповідальників і причастників. Не стала винятком і ця Літургія, священники причащали на три чаші. Приклад життя праведного Іоанна Кронштадтського за заповіддю «Полюби ближнього свого, як себе самого» надихає парафіян цього храму творити добрі справи і благодійництво. Парафія має чимало соціальних та благодійних проєктів для користі людей і на славу Богу.

Наталія МАЛІМОН

ПРЕПОДОБНИЙ ІОВ ПОЧАЇВСЬКИЙ – ЗАХИСНИК ПРАВОСЛАВ'Я НА ВОЛИНІ. ПОВЕРХНЕВИЙ АНАЛІЗ ПУБЛІЦИСТИЧНОЇ ТА АПОЛОГЕТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Передумови початку апологетичної праці

В середині XVI століття на Волині активізувалась діяльність різного роду релігійних течій, основним завданням яких було заманювання нового контингенту задля створення власних громад і розповсюдження свого вчення. Зрозуміло, що серед традиційно православного населення Волині робота іновірців проводилась саме серед простих людей, які були мало обізнаними в усіх тонкощах віровчення, а кожна новинка для них була, ніби непізнаний плід.

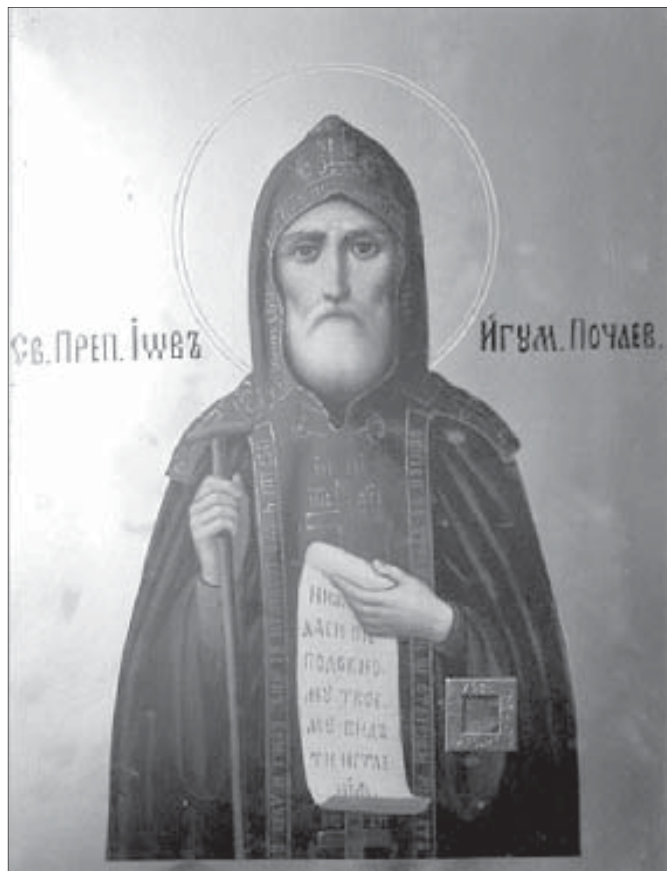
Найактивнішими проповідниками «нових істин» для православних волинян виявилися католики, які після підписання Берестейської унії в 1596 році буквально заповнили Волинські землі. Однак, ставлення населення до латинства залишалось неоднозначним. Люди, бачачи усі складнощі релігійного життя в католицизмі та не задовольняючись і Православ'ям, перебували в пошуках альтернативи, яка і була їм запропонована у вигляді протестантизму в усьому його різноманітті.

Протестанти виявились доволі потужними конкурентами латинянам, пізніше, заради боротьби з ними в Луцьку, Кременці і Клевані навіть було створено єзуїтські колеґіуми. Протестанти масово організовували школи, в яких викладали вчителі, за рівнем освіти, не гірші ніж в римо-католицьких чи православних освітніх закладах. Особливими рисами таких шкіл були: велика кількість наук різних напрямків та унікальна, для того часу, віротерпимість. У протестантських освітніх закладах могли навчатись люди різних релігійних поглядів, а прийняття протестантизму було необов'язковим.

Доволі активними представниками протестантизму були соцініани, які позиціонували себе радикально-реформаційною релігійною течією раціоналістичного спрямування. Основною тезою їхнього віровчення було те, що неосаянні істини Божі, які не піддаються людському розумінню, не є необхідними для того, аби в них вірити. Соцініани заснували свої громади в кількох містах на Волині, одразу ж відкриваючи при своїх громадах школи. Рівень підготовки викладачів-соцініан був одним із кращих. У своїй роботі вони намагались використовувати найкращі нау-

кові досягнення Європи.

Таким чином, робота по боротьбі з Православ'ям на Волині велась на кількох фронтах. Відтак, збереження православної віри вимагало постійної інтелектуальної і просвітницької праці як з кліром, так і з населенням. Традиційно, левову частину такої праці було покладено на монастирі і братства. В унікальних особах окремих постатей ми зможемо провести

поверхневий аналіз намагань православних волинян захистити свою віру та донести її істинність й тим, хто похитнувся.

Серед борців за чистоту Православ'я постать преподобного Іова Почаївського є надзвичайно важливою для історії Православної Церкви на Волині. Цей всесвітньо відомий святий прославив Волинську зем-

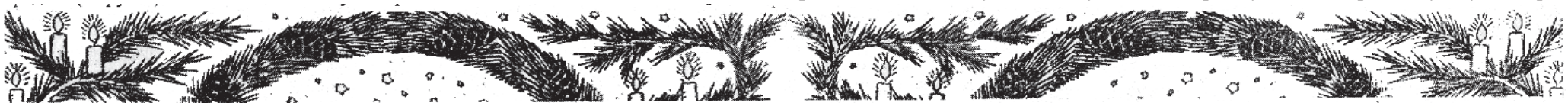
лю не лише своїми подвижницькими трудами, але і доволі потужною, як для його часу, просвітницькою працею, яка була спрямована на боротьбу з ворогами Церкви і Православ'я.

Основну частину апологетичної праці преподобним Іовом було звершено ще за його ігуменства в Дубенському Хрестовоздвиженському монастирі. На той час ігумен Іов (Залізо) займався впорядкуванням чернечого життя у своїй обителі. Ним було зроблено дуже великий внесок у виправлення монастирського уставу, задля того аби відновити дух справжнього чернецтва, з чим він не лише впорався, але і поклав початок позитивним реформам в усіх місцевих обителях. Преподобним був повернений Студійський устав, а життя Дубенської обителі було уподібнене до древніх монастирів Сходу.

Але і посягання на чистоту православної віри не залишилось преподобним Іовом без уваги. За підтримки князя Костянтина Острозького, який був відомим меценатом і покровителем православного просвітництва у ті часи, на базі Хрестовоздвиженського монастиря було сформовано цілий просвітницький центр, де сам ігумен очолював колеґію, яка складалась із умілих перекладачів. Формат їхньої діяльності був спрямований на переклад церковнослов'янською творів святоотецької писемності, де були описані основні догмати Православної Церкви з питань Троїчності Божества, Божественної гідності Господа Ісуса Христа, Приснодівства Богородиці. Також святий робив акцент на повчання святих у питаннях благочестя, вірності Богові і Церкві. Серед усіх напрацювань можна зустріти достатню кількість думок преподобного, які він формував з тих чи інших питань.

«Пчела Почаевская»

На щастя для нас, апологетичні праці преподобного Іова Почаївського сьогодні є доступними в повному обсязі у збірці під назвою «Пчела Почаевская», яку було перекладено з церковнослов'янської і видано у 1884 році професором Київської духовної академії Миколою Івановичем Петровим. Цю унікальну книгу було надруковано в типографії Почаївської Лаври – в місці, де спочив преподобний. Саме на цьому виданні варто було би зосередити увагу, аби зро-

зуміти специфіку праць преподобного Іова Почаївського та їх спрямування.

Слід зауважити, що першоджерелом вище згаданого видання слугував рукопис авторства преподобного Іова Почаївського під назвою «Книга блаженного Іова Почаевского, власною рукою его написанная», який до 1932 року був доступний у Почаївській Лаврі. Однак, цю книгу було перевезено до Варшави під час польського панування на Волині. Вона містила близько 80 повчань, проповідей і бесід, 10 з яких належать безпосередньо авторству преподобного. Серед іншого, преподобний долучає окремі твори святих отців, які спрямовані саме на боротьбу з вченнями єретиків та іновірців.

Професор М.І. Петров, вивчаючи праці преподобного Іова Почаївського, доволі плідно дослідив походження рукописів святого та процес їхнього формування у книгу під назвою «Книга блаженного Іова Почаевского, власною рукою его написанная». Так, у передмові свого видання «Пчела Почаевская» автор описує «мандрівку» рукописів преподобного з Дубенського Хрестовоздвиженського монастиря до Почаївської Лаври, відзначаючи, що чимало аркушів з рукопису було втрачено, посилаючись на часті непослідовні переходи в нумерації підшитих сторінок. Загальну ж кількість сторінок професор схильний доводити до 901 аркуша.

Професор КДА М.І. Петров ділить книгу на окремі частини: 1) житія, оповідання і слова на нерухомі свята та інші дні церковного року за серпень, вересень і грудень місяці; 2) виписки з Патериків, особливо з «Ліствиці» прп. Іоанна Синайського; 3) слова і бесіди на Страсну і Світлу седмиці і на деякі рухомі свята церковного року; 4) виписки з різних книг, замітки та коротенькі повчання різного змісту і на різні випадки.

Особливу цінність нашої увазі являє саме четвертий розділ, оскільки в ньому містяться дописи авторства преподобного Іова Почаївського. Не дивлячись на те, що вони, в більшій своїй частині, мають компілятивний характер, саме звідси ми маємо змогу зрозуміти хід думок святого та побачити теми, на які він хотів дати власну відповідь.

Особливо важливими та відкрито полемічними творами можна рахувати наступні: 1) Повчання преподобного Іова Почаївського про зречення світу і про духовне вдосконалення, складене на основі уривків із творів свв. Василя Великого та Іоанна Златоуста; 2) Повчання преподобного Іова про Каїна і Авеля, заздрість і злобу, складене на основі різних уривків із творів св. Іоанна Златоуста; 3) Повчання преподобного Іова про сім'я і сіяча та про слухання Слова Божого; 4) Коротке повчання преподобного Іова проти пияцтва, складене на основі пророцтва Іеремії; 5) Повчання преподобного Іова про Божество Ісуса Христа, проти лютеран, жидівствующих та аріан; 6) Повчання преподобного Іова про божественну і людську природу Ісуса Христа Сина Божого, Його втілення та про Богоматір.

У творах, де преподобний висловлював власну думку, можна чітко проглядати, якими саме джерелами він користувався. Частим у використанні було Святе Письмо Старого Завіту, очевидно через те, що мала місце діяльність жидівствующих і соцініан, які робили нахил на юдейську форму монотеїзму та ставили П'ятикнижжя вищим за всі інші книги Святого Письма. Також дуже часто використовують думки святих Афанасія і Кирила Олександрійських, Василя Великого, Григорія Богослова, Єфрема Сирина, Іоанна Златоуста та ряду інших святих, які писали в аскетичному спрямуванні.

Досліджуючи рукопис преподобного Іова Почаївського, стає зрозумілим, що святий був доволі освіченою особистістю, а сама книга не є бездумним переписом цікавих для нього творів, а збіркою «на злобу дня». Преподобний розглядає безліч проблем, які були актуальними для його часу. Окремі частини його рукопису спрямовані саме на боротьбу з іншими релігійними рухами.

Напрямок апологетичної праці преподобного Іова Почаївського

Релігійними течіями, які преподобний Іов По-

чаївський піддавав критиці у своїй книзі, є іудаїзм, католицизм та протестантизм. Саме ці віровчення, на той час, піддавали ризику існування Православ'я.

Якщо проти юдейства та латинства преподобний написав лише кілька творів: «Слово на неделю прежде Рождества Христова о божественных тайнах», «Слово во святый великий Четверток на предание Господне и о Иуде и на иже опресноки приносящих таинством», то проти протестантизму була спрямована переважна більшість праць. Однак, варто зупинити свою увагу і на вище вказаних творах, аби зрозуміти, що саме протиставляв юдействующим та латинянам автор.

У слові, спрямованому проти юдейства, святий намагається довести істинність Святої Трійці за допомогою місць зі Старого Завіту, які він співставляє із тими ж натяками у Новому Завіті. Зрозуміло, що в

хід йде описання прообразів Пресвятої Трійці та слова Нового Завіту, які більш ясніше ці прообрази пояснюють.

У творі «Слово во святый великий Четверток на предание Господне и о Иуде и на иже опресноки приносящих таинством» преподобний Іов Почаївський розкривається як активний противник католицької традиції принесення Безкровної Жертви Христової на опресноках. Як аргумент, святий наводить слова з Першого послання до Коринфян, де апостол Павло вказує саме на те, що перша євхаристія, яка була звершена в Сіонській горниці, відбувалась над хлібом (квасним). Далі преподобний Іов ставить у порівняння католиків і апостола, кажучи: «Вы ли, своезаконники, истиннее или Павел, учитель вселенной?», тим самим натякаючи на незрівнянно вищий авторитет апостола Павла і необхідність дослухатись саме до його слів, а не до того, як самовільно вчать католики. Підсумовує святий свої роздуми наступними словами: «И потому, всякий приносящий в жертву опресноки, недугует ересью апполинариевою и евагриевою, дерзнувшею назвать Плоть Господню бездушною и неразумною».

Як уже було зазначено вище, преподобний Іов Почаївський велику увагу приділив саме критиці різного плану протестантських течій, що буквально заповнили Волинь. Оскільки вчення протестантських течій було засноване на ересь перших століть християнської епохи, преподобний взяв на озброєння думки святих отців і письменників того історичного періоду. У своїх повчаннях автор робить нахил на донесення основних догматичних істин Церкви, пояснюючи суть викривлення останніх єретиками. Основними питаннями, які розглядає святий, є Троїчність Божества, Божественна гідність Бога Сина та Приснодівство Богородиці.

У питанні Троїчності Божества преподобний використовує уривки з «Шестоднева» Северіана Габальського, «Слова в неділю перед Різдом Христовим і на Богоявлення» Григорія Цамблака. Основний акцент цієї тематики полягає у біблейському слові «елогім», тобто «сотворимо», що в православній традиції прийнято рахувати нарадою Пресвятої Трійці. Преподобний пише, що неможливим є припущення про те, що Богу в творчих актах допомагали ангели, як про це стверджували деякі юдействующі, оскільки

останні теж є частиною тварного світу. Також ця апологія переповнена цитатами зі Старого Завіту, в яких преподобний вбачав ті чи інші докази своєї думки. Далі, пояснюючи таємницю Пресвятої Трійці, святий використовує відповідні цитати з Нового Завіту. У Новому Завіті найрозумілішим, на його думку, проявом Троїчності Божества є Хрещення Ісуса Христа, яке через те і названо Богоявленням.

Божественна гідність Другої Особи Пресвятої Трійці завжди ставилась під сумнів багатьма представниками протестантських течій. Їхня аргументація завжди відображалась певними цитатами Святого Письма, а також доводами єретиків ранньохристиянської епохи, які виключали те, що Ісус Христос є Богом. Зрозуміло, що доводячи Троїчність Божества, преподобний Іов Почаївський торкається питання божественної природи Ісуса Христа. Оскільки в своїх роздумах преподобний звертається саме до представників жидовствующих сект, він вимушено використовує окремі місця зі Старого Завіту, пояснюючи їх алегоричний зміст. Зокрема, дуже часто він схиляється до наведення подібних прикладів у Псалтирі, яка, як нам відомо, сповнена месіанськими пророцтвами та яскравими висловами про Бога Сина.

Не залишається поза увагою також питання боголюдської природи Ісуса Христа. Преподобний пише про це наступне: «Иисус Христос родился от Пречистой Девы по благовещению, безначальный от безначального Отца, свет от света, Бог истинный от Бога истинного; Он рожден только по плоти, а не сотворен, присносущен Отцу и Святому Духу прежде всех веков». Як можна бачити, тут же зачіпається тема Приснодівства Матері Божої. Далі Іов Почаївський наводить відому цитату з книги Притч: «Премудрость созда себе дом» (Притч. 9, 1), де під премудрістю розуміється Син Божий, а під домом – Діва Марія.

У своєму «Слові про Приснодівство Богородиці» пояснення преподобного щодо цього питання хоч і залишаються невиразними, однак намагання їх зводяться до того, що Господь забажав «совокупити (об'єднати) горня с нижними». Також святий спирається на цитати зі Святого Письма та фізіологічні тонкощі людського організму, вказуючи на те, що Діва Марія, під час Зачаття у Ній Святим Духом, ще не могла мати дітей чисто з фізичної точки зору, чим намагається довести сам спосіб Зачаття Богородиці та Її Приснодівство.

Окремим блоком можна висвітлити захист преподобним церковних Таїнств. Відомо, що деякі протестанти не надавали освячуючого і благодатного змісту таїнству Хрещення. Аби довести зворотне, преподобний наводить у приклад цитати з Нового Завіту, древніх святих отців, які описували цю тему, та своє розуміння цього питання. Те ж саме стосується Таїнства Євхаристії.

Далі ми зустрічаємо думки преподобного стосовно питань шанування святих та ікон, необхідності посту та молитви за померлих. І навіть якщо в цих моменти-тах преподобний воліє використовувати святоотеческий спадок, все це чудово підходить для роз'яснення цих суперечливих питань. Тлумачить преподобний Іов Почаївський і такі речі, як чернецтво, храми, викуплення не лише вірою, але і добрими ділами. Хоча залишається без роз'яснення таке важливе питання, як хрещення новонароджених.

Висновок

Доволі цікава сторінка в житті преподобного Іова Почаївського відкривається нашої увазі, оскільки ми завжди знали святого як ченця, молитвенника, пісника і затворника, але цей угодник Божий є ще й автором одного з найбільших на Волині творів, апологетичного спрямування, того часу. На сьогодні, читаючи аргументи, наведені святим, багато кому вони здались би не в усьому переконливими, однак для свого часу преподобний показав себе одним із найяскравіших захисників Православ'я на Волині, а його труд завжди будуть нагадувати нам про те, що улюблений багатьма преподобний Іов Почаївський вніс і свою посильну лепту для захисту чистоти та істинності нашої віри.

прот. Олег ТОЧИНСЬКИЙ

ЧОМУ ПРАВОСЛАВНІ У ХРАМАХ МОЛЯТЬСЯ СТОЯЧИ?

Ще коли я був малим хлопчиком, мене вражав дух старовини, що відчувається у наших православних храмах, і який й дотепер для мене та, напевно, і для усіх віруючих людей, є безсумнівним доказом істинності нашої православної віри. Приємний запах церковного ладану, спів, витриманий у манері, зовсім не схожий на сучасну пісенну традицію, церковнослов'янська мова богослужіння – усе це, погодьтеся, мимоволі вказує, що православна богослужбова практика є давнішою ніж, зокрема, традиція протестантських молитовних зібрань. Сектанти, до прикладу, переконують що їхня віра древня, апостольська, але якщо це відповідає дійсності, то нехай вони покажуть найдавніше своє приміщення, якому була хоча б тисяча років. А одними із найдавніших нині діючих православних храмів є храм Воскресіння у Святому Граді Єрусалимі та базиліка Різдва Христового у Віфлеємі (хоча використовується й іншими християнськими конфесіями, але якраз не протестантами), які були збудовані ще у IV столітті. Причому базиліка Різдва Христового з того часу майже не змінилася, зміни торкнулися лише її зовнішнього вигляду, який, через часті небезпеки, набув архітектурних рис, притаманних фортецям і замкам. Щодо України, то чи вдасться віднайти із нині діючих молитовних будинків найпоширеніших у нашій країні протестантських деномінацій такий, вік якого сягнув би хоча б 150 років? Натомість, скільки у нас є древніх православних храмів і монастирів, вік яких сягає подекуди ще X століття. Президенти нашої Держави, коли складають присягу на вірність українському народові, кладуть руку на Конституцію і на Пересопницьке Євангеліє XVI століття, а збережені донині Луцькі Євангеліє та Псалтир були написані у XIV столітті. І ці пам'ятки створювалися вірними Православної Церкви і для потреб саме Православної Церкви.

Ця древність має для нас велике значення, адже вона є ознакою того, що наша Церква зберегла неушкоджену віру Апостольську, Святе Писання і Святе Передання. Пригадую, як ще у роки мого навчання у Волинській духовній семінарії мене вразила одна з проповідей митрополита Волинського і Луцького Ніфонта. Архіпастир пояснив принцип преемства істинної християнської віри на прикладі свого архієрейського жезла, порівнявши його із деревом. Владика розповів вірним, що спочатку, у I столітті, Господь наш Ісус Христос заснував Свою Церкву, і віру Христову проповідували тоді ж святі Апостоли – і це є основа, своєрідне «коріння» церковного древа. Час йшов, науку віри від апостолів перейняли мужі Апостольські, від них – Святі Отці та Вчителі Церкви, мали місце у цей час і Вселенські Собори. І ось, на самій верхівці цього древа Христової Церкви, як пояснив тоді владика Ніфонт, живемо ми – сучасні православні християни. Прошло більше 2000 років, і за цей час можна було втратити безліч знань та інформації, але Святі Отці та Вчителі Церкви у своїх творах зберегли в Церкві істинну віру, бо вони перейняли її від Апостолів, які наживо бачили Христа, чули Його проповідь Євангелія. Тобто, хто жив ближче до часів Господа нашого Ісуса Христа, а це були Апостоли, Святі Отці і Вчителі Церкви першого тисячоліття, ті й зберегли істинне, автентичне вчення Христове. І це вчення й до сьогодні зберігається неушкодженим і незмінним у нашій Православній Церкві.

Зовнішні вияви богошанування Православної Церкви також вказують на давність нашої богослужбової традиції. І однією з особливостей православного богослужіння є те, що під час відправи віряни моляться стоячи. Інтер'єри ж римо-католицьких храмів та протестантських молитовних будинків вирізняються тим, що вони заставлені лавами – тобто вірні можуть молитися сидячи, врешті протестанти під час богослужіння здебільшого сидять, встаючи дуже рідко. Уставні особливості латинської меси мають моменти, коли вірні стоять або клякають на коліна, втім більшу половину богослужіння вони також сидять. Чому ж у православному храмі вірні на молитві стоять, і чи варто дотримуватися цієї практики? Дехто, вказуючи на приклад Римо-католицької церкви, де теж відправляється Літургія, навіть зауважує, що, мовляв, і у православних храмах можна було б поставити лавочки, давши можливість вірянам певний час сидіти за богослужінням. Але, розглянувши біблійні та церковно-історичні приклади молитовної практики Древньої Цер-

кви та часів Старого Заповіту, приходиш до висновку, що існуюча православна традиція стояння на молитві правильна, і ця особливість є ще однією з ознак тієї церковної древності, про яку йшлося вище.

Отож, хочеться навести деякі з цих прикладів, які ми можна обґрунтувати цю нашу молитовну практику:

Стояння на молитві в Старому Завіті

Стояння під час приватної молитви чи в Скинії, а потім – у Єрусалимському храмі було загальною практикою у старозавітних ізраїльтян. На це є багато прикладів у Священному Писанні Старого Заповіту. Ось деякі з них: 1) Молитва Авраама, коли він благав у Бога помилування Содому й Гоморри, сказано, що він «стояв перед Господом» і далі: «Авраам же, вставши вранці, пішов на місце, де стояв перед Господом» (Бут. 18:22 і 19:27). 2) Молитва Анни – матір пророка Самуїла, будучи неплідною, здійснює паломництво до місця перебування Ковчегу Завіту і молиться про дитинку. Як вона молиться? «Підвелась і стала перед Господом» (1 Цар. 1:19). 3) Освячення Єрусалимського храму – під час освячення храму, який збудував цар Соломон у Єрусалимі, священники, левіти і співці «стояли на схід від жертовника... І став Соломон перед жертовником поперед ізраїльської громади і зняв свої руки» (2 Хрон. 5:12 і 6:12). 4) Псалом 134 – у ньому співаємо: «Хваліте ім'я Господнє, хваліте, слуги Господні, що стоїте в домі Господнім».

Стояння на молитві у Новому Завіті

Про цю практику ясно говориться у святому Євангелії. Господь наш Ісус Христос, згадуючи молитву, каже: «І коли стоїте на молитві, прощайте, як маєте щось проти кого-небудь» (Мк. 11:25). У притчі про митаря і фарисея читаємо: «Фарисей, ставши, молився так у собі... А митар, стоявши здалека, не смів і очей звести до неба» (Лк. 18:11,13).

У Древній Церкві було прийнято, на честь Христового Воскресіння, стояти під час молитви у всі неділі року і в П'ятидесятницю, тобто у період від свята Пасхи до Зішестя Святого Духа. Про цей звичай говорять Святі Отці, існують стосовно цього і приписи Вселенських Соборів.

Нижче хотілося б навести кілька відповідних свідчень.

Святий мученик Іустин († 165) каже: «В неділю колін не приклоняємо, що є ознакою і символом воскресіння». Священномученик Іринеї Ліонський у своїй книзі про Пасху свідчить, що цей звичай зародився ще в апостольські часи. Письменник Тертуліан († 230) нагадує християнам: «У неділю не можна постити ані молитися на колінах. Цей звичай зберігаємо також від дня Пасхи аж до Зішестя Святого Духа». Священномученик Кипріан Карфагенський († 258) говорить: «Коли стаємо на молитву, то ми повинні відчувати й цілим серцем віддатися молитвам». Св. Петро Олександрійський († 311) навчас: «День Господній – тобто неділю – уважаємо за день радості, тому що у цей день воскрес Господь. Цього дня колін не згинаємо».

Можна навести і відповідне правило I Вселенського Собору в Нікеї (325 р.). Щоб не було розходжень щодо звичаю стояння під час молитви, Собор дає правило: «Тому що деякі стають на коліна в неділю і в час П'ятидесятниці, тож, щоб у кожній єпархії всі звичаї однаково зберігалися, святий Собор вирішив, щоб у тому часі всі молилися стоячи» (Прав. 20).

В Апостольських Постановках (твір з кінця IV століття) говориться, що новоохрещений відразу по прийнятті Святого Хрещення перший раз проказував Господню молитву стоячи, як символ того, що він воскрес із Христом із мертвих. Ті ж Апостольські приписи вказують, щоб у неділю вірні тричі відбували молитви стоячи, на спомин Воскреслого Христа. Звідси до церковного ужитку увійшов часто згадуваний святий Іоанном Златоустом звичай, коли під час богослужіння диякон, в окремі моменти, взивав, щоб усі стояли просто й уважно. Це – усім відомі богослужбові виголоси «Премудрость прості» і «Премудрость воннем».

Святий Епіфаній Кипрський († 403) каже: «Упродовж усієї П'ятидесятниці ані не згинаємо колін, ані не постимо». Блаженний Ієронім († 420) говорить про цю практику як про загальноцерковну традицію, вказуючи, що «в неділю й упродовж усієї П'ятидесятниці

нема звичаю молитися на колінах ані постити».

І врешті, Трульський Собор (692 р.) у 90-му правилі нагадує про загальний звичай: «Від Богоносних Отців наших законно передано нам, щоб не ставати на коліна у воскресні дні заради честі Христового воскресіння».

Варто також зауважити, що стояння в часі молитви має свою символіку. По-перше, стояння – це найбільш природна, гідна і достойна постава людини. Визначних осіб ми завжди вітаємо стоячи. Стояння є виявом великої пошани й пошани. Тертуліан каже: «Коли непристойно сидіти перед тим, кого треба шанувати, то тим більше непобожно сидіти перед лицем живого Бога, перед яким стоять Ангели». Тому при співі національного гімну, а також співаючи многоліття, всі стоять. Стояння – це ознака радості і тріумфу, і тому воно є символом Христового воскресіння. З цієї причини і до Святого Причастя приступаємо стоячи, бо вітаємо і приймаємо до свого серця воскреслого Христа.

Стояння в неділю мало для перших християн ще й есхатологічне значення. Це була властива постава тих, що очікували великого Гостя, тобто нового приходу Христа. Тому святий Василій Великий († 379) так пояснює стояння в неділю: «Ми в неділю молимося стоячи, але не всі знають причину цього звичаю. Стояння під час молитви в дні воскресні має пригадувати нам отримані ласки, бо ми не тільки воскресли з Христом, а й зобов'язані шукати небесних речей, але й тому, що неділя у деякій мірі є символом майбутнього віку».

Виходячи з вищеподаних мотивів і панує у Східній Церкві звичай, щоб у Божому храмі під час молитви стояли. Тому на Сході не було в церквах лавок для всіх, а тільки декілька лавок під стінами для немічних і старців. Так було і у нашому краї по сільських церквах.

Колись і в Православній Церкві був намір дозволити сидіти під час богослужіння. Це питання розглянув Собор, що мав місце у XVI столітті і на якому були присутні єпископи, священники та миряни. Коли на цей Собор завітав цар Іван Грозний, усі люди урочисто, стоячи при храмі, зустрічали його і лише один Василій Блаженний розлігся на паперті при храмі. Усі закликали його встати, але він продовжував лежати. «Хіба ти мене не поважаш?» – відреагував на таку зневагу цар, на що святий Василій відповів: «Якщо перед Небесним Царем ви хочете дозволити сидіти, то перед земним царем я можу лежати». Таким чином, Собор зберіг давню практику стояння на молитві у храмах.

Підсумовуючи, варто зауважити, що найбільше нарікань на цю практику можна почути від тих людей, які ходять до церкви не більше раз у рік. Вони й нарікають, що їм важко стояти, ноги болять, спина болить, а тим, хто постійно в храмі стоїть і дійсно молиться, допомагає Бог. Тому ми, православні віруючі, не відчуваємо болю. А Святі Отці повчають: «Спонукайте себе до молитви, адже де ще, як не у храмі, ви можете почути Псалтир, Євангеліє, Послання Апостолів, оскільки вдома на це часто не вистачає часу».

Також хотілося б достукатися до сердець людей, закликавши зберегти у богослужінні церковнослов'янську мову, адже вона, у нас в Україні, є ще одним із видимих на перший погляд першочергових доказів істинності нашої віри. Цією мовою до нас, в часи Хрещення Русі були принесені книги Священного Писання і книги богослужбові, які з грецької переклали, під натхненням Святого Духа, святі рівноапостольні Кирил і Мефодій. Дослідники кажуть, що македонський діалект староболгарської мови, в процесі здійснення ними та їх учнями перекладів, своєрідно «воцерковився», ставши дійсно мовою церковнослов'янською, яка, по-суті є «калькою» давньогрецького оригіналу книг Нового Заповіту, давньогрецького перекладу Старого Заповіту відомого як Септуагінта та, звісно, і оригінальної мови богослужбових книг Православної Церкви.

Цією мовою молилися святий рівноапостольний князь Володимир, святі преподобні Антоній і Феодосій Києво-Печерські, святі преподобні Іов і Амфілохій Почаївські та інші святі нашої Руської землі. Для того, аби навчитися розуміти церковнослов'янську мову, як про це яскраво свідчить практика, варто просто постійно ходити до церкви, молитися у храмі та вдома і,

врешті, – читати Священне Писання рідною українською мовою вдома, що сучасна людина має можливість робити. Тоді і у храмі за богослужінням все стане зрозумілим. Чому воцерковлені люди, які постійно ходять до храму, не нарікають на «незрозумілість» богослужіння, а часто ці нарікання можна почути від людей, які й україномовне богослужіння сприймають за принципом «щось там батюшка править, щось хор співає» – а як ще можна знати богослужіння, відвідуючи церкву раз на рік?

Хочеться також зауважити, що якщо видане у XVII столітті з благословення великого Київського митрополита святителя Петра Могили «Православне ісповідання віри» було написано тодішньою книжною українською мовою, то богослужбові видання цього великого святителя – Служебник і відомий «Требник Петра Могили» написані мовою саме церковнослов'янською.

Церковнослов'янська мова – це свого роду штучна мова, створена для молитви і богослужіння, мова, якою, на відміну від тих же давньоєврейської, давньогрецької чи латини, жоден народ не ніколи не розмовляв упродовж тривалого часу своєї історії. Промислом Божим, ця мова була утворена, щоб донести слов'янським народам Слово Боже і вона ж є богослужбовою мовою нашої Української Православної Церкви, яка нині є єдиною в Україні українською християнською релігійною конфесією, яка її зберігає у богослужбовому ужитку. І цю «родзинку», яка вка-

зує, що саме Православ'я є одвічною вірою українського народу, ми повинні зберегти.

Звісно, у нашій Церкві є парафії, де богослужіння відбувається і українською мовою, і у цьому нема нічого поганого, навпаки – це благословляється робити за бажанням вірних. Але, разом із тим, втрачається, таким чином, і елемент давнини, відчувається бажання «йти у ногу із часом». Отож, гадаю, варто служити українською у тих парафіях, де ця традиція із роками утвердилася, а там, де богослужіння відправляється церковнослов'янською мовою, а таких приходів у нашій Церкві переважна більшість, слід свято берегти цю, освячену віками, традицію.

прот. Олександр КУЛИК

ВИПУСКНИК ВДС АРХІМАНДРИТ СЕРГІЙ (ЦЬОКА)

Архімандрит Сергій (Цьока Михайло Васильович) народився 13 травня 1927 року у селянській родині у селі Новобарово Тячівського району Закарпатської області. У рідному селі в 1941 році він закінчив 8 класів середньої школи. У квітні 1947 року поступив послушником у Свято-Миколаївський монастир села Іза-Карпутлаш Хустського району Закарпатської області, де 16 грудня 1948 року прийняв чернечий постриг. 24 вересня 1950 року у кафедральному соборі міста Мукачеве єпископом Іларіоном (Кочергіним) монах був рукопокладений у сан ієродиякона.

У 1952 році ієродиякон Сергій був прийнятий на навчання у Волинську духовну семінарію. Настоятель монастиря дуже позитивно характеризував Цьоку: «Вирізняється любов'ю до церкви і богослужіння, як ієродиякон і монах поводить зразково».

У своїй автобіографії при вступі ієродиякон Сергій зазначив, що в монастирі ніс послух скарбника. Також тут було зауважено про закінчення у 1948 році місіонерських курсів у Мукачеві. Можливо якраз це й допомогло отцю Сергію у навчанні, адже протягом усіх чотирьох років перебування у стінах ВДС він був одним із найкращих учнів на курсі, закінчивши семінарію у 1956 році за I розрядом. Ректор семінарії протоієрей Микола Тучемський, характеризуючи випускника, писав, що не зважаючи на порівняно слабе володіння російською мовою (це було притаманне усім вихідцям із Галичини та Закарпаття, котрі навчалися у ВДС), він зумів добитися великих успіхів у навчанні завдяки наявності сильної пам'яті, а також через наполегливість, старанність та працелюбність.

Наприкінці четвертого року навчання у семінарії 22 травня 1956 року архієпископ Волинський і Рівненський Палладій (Камінський) рукопоکлав Цьоку у

сан священника, і вже у сані ієромонаха він вступив в МДА. Навчання й тут давалося йому добре, відповідною сану була й поведінка студента. Позитивно відгукувався про Цьоку ректор МДА протоієрей Костянтин Ружицький: «За час свого навчання в академії ієромонах Сергій проявив особливу старанність у виконанні послухів по академічному храму, а влітку 1958 року, коли інші священнослужителі, котрі навчалися тут, не залишилися на канікулярний час в академії, ієромонах Сергій у період усього літнього часу своїм безперестанним служінням в академічному храмі надав велику послугу. Ієромонах Сергій і надалі безвідмовно, не рахуючись із чергою, бере участь у служіннях в академічному храмі, проявляючи при цьому хорошу успішність в навчальних заняттях при найкращій благочестній поведінці».

Якось під час навчання в академії ієромонах Сергій єдиний із усієї студентської братії зголосився почитити забруднений колодязь, при чому дуже застудився. Наслідком важкої хвороби стали страшні струпи, які покрили все тіло і не проходили потім протягом кількох років.

Тема кандидатської роботи, яку готував Цьока під керівництвом професора І.М. Шабатіна, була пов'язана із рідним Закарпаттям: «Православ'я та монаше життя на Закарпатті у перші половини XX століття». Зараз ця робота опублікована окремою книгою.

Закінчивши навчання в академії майже повністю на відмінно (з однією тільки четвіркою за письмові роботи) та захистивши кандидатську роботу, ієромонах Сергій (Цьока) міг розраховувати на швидке просування по ієрархічній драбині. Через поступове закриття духовних семінарій необхідності у нових викладачах на той час не виникало, але Цьоку планували відправити в одне із закордонних представництв РПЦ. Однак, таке служіння у той час могло бути санкціоноване тільки після відповідних співбесід із органами КДБ, від чого священник категорично відмовився. Це поставило хрест на високих посадах, і рішенням Навчального комітету випускник МДА направлений у розпорядження керуючого Ярославсько-Ростовською єпархією. Перед цим отець Сергій був нагороджений золотим наперсним хрестом.

Місцем служіння ієромонаха стало село В'ятське, за 30 кілометрів від Ярославля, де попередній священник публічно відрікся від Бога. Розуміючи серйозність ситуації, новий настоятель писав професору Шабатіну: «Мені належить робити багато, щоб заспокоїти народ і показати людям, що не всі священники однакові, а є й справжні». Значно ускладнювало роботу із парафіянами

те, що до приходу, крім В'ятського, входило ще аж 48 навколишніх сіл.

Згодом ієромонах Сергій був переведений у Ростов. За якийсь час він став настоятелем храму у селі Горки. Із листа, написаного архієрею, видно, що опинився там священник не випадково: «... Я отримав листав від Вашого секретаря, у якому викладено Вашу думку, щоб мені зайняти посаду настоятеля храму у с. Норське Ярославського району та області... Вашою пропозицією, Владико, Ви надаєте мені велику послугу, якої я не вартий. Але, дорогий Владико, Ви уже мене добре знаєте, що я своїх слів дотримуюся до кінця, а тому раз я минулого року сам подав прохання, щоб Ви перевели мене із м. Ростова у самий бідний та віддалений приход, у саму непрохідну глухомань, то я й нині бажав би, щоб це моє минулорічне прохання залишалося б поки у силі, бо у дійсності такий приход, як Горки, мені як монаху тільки і відповідає...»

Відтак, архієрей залишив ієромонаха Сергія на попередньому місці служіння. Згодом він був переведений у селище Некрасовське Ярославської області, де прослужив 24 роки. За цей час двічі було зроблено великий ремонт храму. Як істинний воїн Христовий, священник, не зважаючи на слабе здоров'я, пішки ходив у навколишні села, виконуючи треби. У фінансові питання отець Сергій старався не втручатися, а коли став отримувати ще й пенсію, то усю її віддавав на потреби храму.

У 1997 році, з нагоди сімдесятирічного ювілею настоятеля, який уже носив сан архімандрита, адміністрація населеного пункту прийняла рішення про присвоєння йому звання почесного жителя селища. Таку любов місцевих жителів отець Сергій заслужив своєю доброчесністю до людей, надзвичайною духовною мудрістю, прикладом великого смирення. Він жив дуже скромно, відмовляючи собі багато у чому, а все, що хтось дарував – передавав іншим.

Архімандрит Сергій (Цьока) помер 9 квітня 2004 року – у Страсну п'ятницю, а похований у Світлий понеділок біля церкви, в якій служив. Чин поховання, під час якого було дуже багато людей, очолив митрополит Симон (Новиков), який пам'ятав отця Сергія ще з років навчання в МДА.

Через рік після смерті батюшки один із священників, який знав отця Сергія, так згадував про нього: «Його тут усі поважали і шанували. Навіть у радянський час було важко знайти людину у селищі, яка б погано ставилася до батюшки. Народну любов архімандрит Сергій набув дякуючи своїм людським якостям. Він знав по імені кожного жителя селища, знав і молився за їх батьків та родичів, зберігаючи імена у своїй феноменальній пам'яті. Люди розповідають,

що батюшка завжди із ними здоровався, вітав своєю добродушною посмішкою, бесідуючи із людьми, брав дуже глибоко до серця їх біди та проблеми. Багатьом, дуже багатьом людям батюшка допоміг у важку хвилину, а головне – допоміг прийти до віри та залишитися у церкві. Одним словом, був у Некрасовському справжній батюшка – саме так люди виражають своє ставлення до отця Сергія».

А ось спогади духовного чада архімандрита Сергія: «Я завжди схилилася перед отцем Сергієм, як людиною глибоко інтелігентною, освіченою, позитивною мудрою і доброю. У ньому була гранична самовіддача Богу і якнайглибше смирення. Отець Сергій був молитвеником за весь світ. Він не нав'язував віри і не докоряв невірою, а лише молився за нас Господу і на Його допомогу сподівався. Батюшка Сергій ніс у собі любов Христа. У ньому була запалена свічка, і на світло її до нього притікали люди різного стану та віку, від священника до школяра. Кожен йшов до нього зі своєю бідною, радістю, йшов за порадою, допомогою. І для всіх у нього знаходилася утіха, ділова порада, духовна або матеріальна допомога. Він розумів потреби людські, володів живою мовою, яка проникала в людину до глибини душі. Прийдеш до нього зі сльозами, а йдеш із посмішкою на обличчі і легким серцем. Не йдеш, а летиш додому, як на крилах! А все тому, що отець Сергій був для нас свій, рідний, зрозумілий і добре знайомий Батюшка. Ця людина була незвичайної доброти: годувала голодних, допомагала болящим і самотнім, утішала скорботних, підбадьорювала засмучених. Коли він хворів, люди, які знали його, приходили і приїжджали до хворого, чергували біля ліжка. Всі прагнули допомогти йому. Сам він, лежачи в лікарні, не забував про своє пастирське служіння. Батюшка ходив по палатах, підтримуючи хворих молитвою, добримими словами і гостинцями. Любили і поважали його всі жителі нашого селища. Відвідуючи його хворого, я бачила, як згасало життя у цій добрій, мужній і смиренній людині. Але він не ремствував на свою долю і переносив усе спокійно, за все дякував Господу. Терпіння в отця Сергія було велике і смирення тихе. До кінця! До тихого хреста його душа залишалася чиста. Знав він одну древню молитву: «Господи, Боже! Удостой, не щоб мене утішали, але щоб я утішав; не щоб мене розуміли, але щоб я розумів; не щоб мене любили, але щоб я любив. Бо хто дає, той отримує; хто себе забуває, той знаходить; хто прощає, тому попрощається; хто вмирає, той прокидається до вічного життя»».

прот. Олександр ФЕДЧУК

ДИВНИЙ ХЛОПЧИК

Пізно ввечері напередодні Різдва Федір повертався додому з міста. Він купив своїм дітям до свята паляницю. Федір був дуже бідним селянином, а в той час бідняки харчувалися вкрай погано, іноді однією корою, і білий хліб з'являвся на столі не часто. Ось чому Федір так спішно поганяв конячку, весело наспівуючи собі під ніс колядки.

Він думав про своїх діточок. Вони, напевно, виглядають його крізь маленьке кружальце у вікні, яке з'являється, коли нагріту у печі мідну монетку приту-

лити до покритого памороззю вікна.

Як вони проживуть новий рік, що їх чекає в майбутньому? Одна надія на Бога...

Мороз міцнішав. Місяць освітлював засніжену лісову дорогу. Раптом Федір бачить: у заметі, притулившись до дерева, стоїть напіводягнений, майже задубілий від холоду хлопчик, і зігріває руки своїм диханням. Хлопчик так змерз, що толком не міг розказати, як він тут опинився і де живе.

Селянин зняв із себе шубу, одягнув хлопчика і привіз до своєї хати.

Домашні приголубили гостя. На столі поставили хліб із водою. Сім'я, помолвшись, сіла вечеряти. Господиня посадила гостя біля себе, почала різати хліб і перший шматок подала хлопчикові.

— Благословенний убогих дар, — зі сльозами промовив той, приймаючи хліб.

«Дитина, а так дивно говорить», — подумав Федір, вдивляючись в обличчя хлопчика.

Господиня продовжувала різати паляницю, але хліб, на диво, був цілим, не мав...

Раптом незвичайне світло осяяло хату. Здивована сім'я глянула на гостя — він увесь перемінявся: на місці обірваного хлопчика в білосніжному одязі сидів прекрасний Ангел. Він піднявся, благословив сім'ю і зник.

Відтоді під дахом цієї хати запанував достаток і мир. Місце за столом в хаті селянина, де колись в образі вбогого хлопчика сидів Божий Ангел, і донині залишається незайнятим.

— Те місце святе, — завжди говорить гостям, побожно хрестячись, господар. — Там Ангел був.

МАРІЧКА

Одного разу багато років тому дівчинку Марічку прийняли за Ангела. Сталося це так.

В одній бідній сім'ї було троє дітей. Їхній тато помер, мама працювала, де могла, а потім захворіла. У домі не залишилося ні крихти, а їсти так хотілося. Що робити?

Вийшла мама на вулицю і почала просити милостиню, але люди, не помічаючи, минали її. Надходила різдвяна ніч, і слова жінки: «Не собі прошу, дітям моїм... Заради Христа!» — танули в передсвятковій метушні.

У відчаї вона увійшла в церкву і почала просити про допомогу Самого Христа. Кого ж ще залишилося просити?

Ось тут, біля ікони Спасителя, маленька Марічка і побачила жінку, яка стояла на колінах. Обличчя її було залите сльозами. Дівчинка ніколи раніше не бачила таких страждань.

У Марічки було дивовижне серце. Коли поруч раділи, і їй хотілося стрибати від щастя. Але якщо комусь було боляче, вона не могла пройти осторонь і запитувала:

— Що з тобою? Чому ти плачеш?

І чужий біль проникав у її серце. Ось і тепер вона схилилася до жінки:

— У вас горе?

І коли та поділилася з нею своєю бідною, Марічка, яка ніколи в житті не знала почуття голоду, уявила собі трьох одиноких малюків, які давно не ба-

лася, що живе бідна сім'я в підвалі. Дівчинка не розуміла, як можна жити в підвалі, але вона твердо знала, що їй треба зробити в цей різдвяний вечір.

Щаслива мати, немов на крилах, летіла додому. Вона накупила їжі в найближчому магазині, і діти радісно зустріли її.

чили їжі. Не роздумуючи, вона простягнула жінці п'ять карбованців. Це були всі її гроші.

На ті часи це була значна сума, і обличчя жінки засіяло.

— А де ваш будинок? — на прощання запитала Марічка.

Зі здивуванням вона дізна-

ла, що живе бідна сім'я в підвалі. Дівчинка не розуміла, як можна жити в підвалі, але вона твердо знала, що їй треба зробити в цей різдвяний вечір.

Щаслива мати, немов на крилах, летіла додому. Вона накупила їжі в найближчому магазині, і діти радісно зустріли її.

— Мамо, а правда, що в Різдвяну ніч Бог посилає дітям Ангела, і той приносить їм багато-багато подарунків?

Мама прекрасно знала, що гостинців їм чекати нема звідки.

Слава Богу за те, що Він уже їм дав: усі ситі й зігріті.

мама підтвердила:

— Це правда. Проте Ангел приходить лише до тих, хто всім серцем вірить у Бога і від усієї душі молиться Йому.

— А я всім серцем вірю в Бога і від усієї душі молюся Йому, — не відступала Надя. — Нехай Він пошле нам Свого Ангела.

Мама не знала, що сказати. У кімнаті запанувала тиша, тільки дрова потріскували в печі. І раптом пролунав стукіт. Діти здригнулися, а мама перехрестилась і тремтячою рукою відчинила двері.

На порозі стояла маленька руська дівчинка Марічка, а за нею — бородатий чоловік з ялинкою в руках.

— 3 Різдвом Христовим! — радісно привітала господарів Марічка.

Діти завмерли.

Поки бородань встановлював ялинку, до кімнати зайшла Марійчина няня з великим кошиком, із якого відразу почали з'являтися подарунки.

Малюки не вірили своїм очам. Ні вони, ні мама не підозрювали, що дівчинка віддала їм свою ялинку і свої подарунки.

А коли несподівані гості пішли, Надя запитала:

— Ця дівчинка й була Ангел?

НЕ БУЛО ТАКОГО НІКОЛИ (Мирослава ПРИХОДЬКО)

Не було такого ніколи,
Дуже шкода, що діти сплять, —
З неба ангели ясночолі
Щось важливе прийшли сказати.

І осяяло світло Боже
На околиці пастухів.
Прислухайтесь всі, хто може,
До святих неповторних слів!

Не цурайтеся цього чуда.
Бог на землю прийшов до вас!
В Ньому радість, повірте, люди,
Бо ім'я в Нього — вічний Спас!

Тож негайно спішіть до ясел,
Привітайте Царя царів.
Він убоге життя прикрасить
І звільнить від ярма гріхів.

Він і дітям, і вам, дорослим,
Відкриває до неба шлях,
Тож давайте його запросим:
«Боже, в наших живих серцях!»

Засновники - Волинська єпархія УПЦ,
трудовий колектив редакції.
Реєстраційний номер газети
ВЛ-010 29.11.93 р. Індекс: 30076.
ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ ЩОМІСЯЦЯ.
ПРОСИМО НЕ ВИКОРИСТОВУВАТИ ГАЗЕТУ
ДЛЯ ПОБУТОВИХ ЦІЛЕЙ.

За достовірність фактів несуть
відповідальність автори статей.
Редакція може не поділяти
точки зору авторів і має право
редагувати та скорочувати
матеріали.

НАША АДРЕСА:
43016, м. Луцьк,
вул. Караїмська 11.
тел./факс: +0332-725177
E-mail: volynia.orthodoxy@bk.ru
http://www.volyn.church.ua

Газета друкувалася у
Волинській
обласній друкарні:
43010, м. Луцьк, просп. Волі 27
Обсяг - 3 друк. арк.
Друк - офсетний.
Тираж: 1380, Зам.:

Головний редактор -
прот. Олександр Федчук.
Журналіст -
Наталія Малімон.
Використані фотографії прес-служби
Волинської єпархії УПЦ.